Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

Najer Folksblat

פרייז 20 גראשען

היינט 8 זייטען

נייער פאלקסבלאט

אן אומפארטייאישע פאליטיש - געזעלשאפטליכע טאג - צייטונג

Nr. 207 (1202) | Łódź, Poniedziałek 5 Września 1927 | סעפּטעמבער יאהרגאנג | לאדז, מאנטאג ח' אלול תרפ"ז | נו. 207 1502

Adres redakcji i administracji: Łódź, Piotrkowska 21, Tel. 24,71. | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 24-71.

ווייצמאנ'ס רעדע אויפ'ן ציוניסט. קאנגרעס

ענטדעקט א קאמוניסטישע פערשווערונג אין אונגארן.—גרויסע פערפלייצונג אין רומעניען

נאכט-זיצונג אויפן ציוניסטישען קאנגרעס.

באזעל, 4. (יט"א טעלעגראפיש). שבת זענען קיין זיצונגען נישט פארגעקומען. שבת צו נאכטס איז פארגעקומען די פארזעצונג פון דער גענעראל-דעבאטע.

דעפ. ד"ר לעאן רייך פערטיידיגט די פאליטיק פון עקזעקוטיווע און האלט, אז די כסדר'דיגע קריטיק ברענגט שאדען דעם פרעסטיזש פון ציוניזם.

זשאן פישער ווארענט פאר איבער-לאזען דער לייטונג דאס רעכט צו נעמען א הלואה אהן דער הסכמה פון קאנגרעס. אויסגעהענדיגט צו ארץ-ישראל-פראגען האלט זשאן פישער, אז דאס עמיגראציע פראבלעם דארף אויס-בערוקט ווערען אויפ'ן פאדער-גרונד פון דער קאנגרעס-ארבייט ווייל די עמ-יגראציע קיין ארץ-ישראל פערקלענערט זיך פון טאג צו טאג.

באזעל, 4. (יט"א טעלעגראפיש). די זיצונג פון שבת-צו-נאכטס האט זיך פערצויגען ביז פארטאג, דעלעגאט גאלדבערג פון אמעריקא פערטיידיגט דעם "איזוק"-פראיעקט און האלט די מארשאל-גרופע פאר די אייגענטליכע ציוניסטען פון באזעלער פראגראם.

קאלאנעל קיש פון ארץ-ישראל פער-טיידיגט די עקזעקוטיווע און פאלעמי-זירט מיט די אויספיהרונגען פון זשא-באטינסקין.

באזעל, 4. (סט. פון אונזער ספע-ציעלען שליח". שבת בייטאג איז די זיצונג פון קאנגרעס נישט פארגעקומען. ס'זענען בלויז פארגעקומען באראטונ-גען אין קאנפערענצען, דער עיקר ווע-גען קאנדידאטען צום עקזעקוטיוו. קיין רעזולטאטען האבען די בעראטונגען נישט געבראכט.

האלב 10 ביינאכט האט זיך אנגע-הויבען די פלענאר-זיצונג. צוערשט הא-בען גערעדט פארשטעהער פון די קלע-נערע גרופעס, וועלכע האבען קריטי-קירט דעם עקזעקוטיוו.

דערנאך האט געהאלטען א גרויסע רעדע פראפ. ווייצמאן. ער האט אנגע-וויזען אויף די שוועריגקייטען, וואס דער עקזעקוטיוו האט געהאט אין זיין טעטיגקייט. אונדערסטוועגען האט דער עקזעקוטיוו רעאליזירט כמעט אלע בע-שלוסען פון דעם לעצטען קאנגרעס. ס'איז אויסגעפיהרט געווארען פיל ממשות'-דיגעס.

האלב 12 ביינאכט האט גענומען א ווארט ד"ר לעאן רייך. ער האט אנגע-וויזען, אז די כסדר'דיגע קריטיק ברענגט שאדען דער ציוני. באוועגונג. דער פראפ. ווייצמאן איז ווערט אנערקענונג, ווייל ער איז דער איינציגער, וואס האט פסך אויפגעטאן.

זשאן פישער (אנטווערפען) האט אנ-געוויזען, אז דער קריזיס איז גרויס. די אימיגראציע קיין א"י ווערט כסדר קלענער און די עמיגראציע פון א"י-גרעסער, דער קאנגרעס טאר דערצו נישט זיין גלייכגילטיג. וועגען דער הלואה פאר דער ציוני. ארגאניזאציע, זאל דער עקזעקוטיוו נישט האבען אליין קיין רעכט און וועלכע פראגען אהן דעם קאנגרעס.

ס'האבען נאך גערעדט: דעפ. פארב-שטיין (ווילנע), פאציפיצי (איטאליען), פעקער (שווייץ), גאלדבערג (אמעריקא). די זיצונג האט געדויערט א גאנצע נאכט.

פארטאג האט ד"ר רייך געמאכט גערעדט. ער האט געפאדערט, אז די א"י-רעגירונג זאל דעקען דעם בודזשעט פון די העברעאישע שולען. און די ציוניסטישע ארגאניזאציע זאל שטיצען די עליה. בערנהיים (פאריז) האט אנגע-וויזען, אז פראנקרייך איז גינסטיג גע-שטימט פאר'ן ציוניזם און אז מיט ענגלאנד דארף מען נישט איינרייסען. ער האט אויך פערטיידיגט ווייצמאנ'ס פאליטיק בנוגע דער אגענץ און גע-שטיצט די שטעלונג פון די אמעריקא-נער ציוניסטען. די מיטארבייטער פון דער אגענץ זענען גוטע ציוניסטען און לואי מארשאל שטעהט אויס'ן באזעלער פראגראם. סטיפען וויז מאכט א צווי-שענרוף: "מיט וועלכע ארגומענטען בעגראבט איהר די אגענץ?"

עס האבען נאך גערעדט: גאלדבערג (אמעריקא) און קאלאנעל קיש, וועלכער האט געענטפערט אויף די פארווארפען געגען עקזעקוטיוו. דער עקזעקוטיוו האט א סך אויפגעטאן. בלויז דער פאקט אין חיפה האט בעדייטענד פערקלענערט די ארבייטסלאזיגקייט.

זשאבאטינסקי איז קיין ז'יצונג נישט געווען.

אונטערזוכונג אין דער סאוויעטישער באטשאפט אין צוזאמענהאנג מיט'ן מארד.

ווארשא, 4 (טעלעפאניש פון אונ-זער קארעספאנדענט). אין צוזאמענהאנג מיט'ן מארד אין דער סאוויעטישער באטשאפט אין ווארשא, איז היינט אין דער באטשאפט געקומען דער אויספארשונגס-ריכטער ווי-שינסקי און דער עקספערט גושוו-דאמבראווסקי. די פארשטעהער האבען אונטערגעזוכט די וואונד פון דעם די-נער שלעצער. ס'איז געגאנגען אין דעם, צי די וואונד איז געמאכט געווארען דורך טרייקאוויטש'ן, אדער שלעצער האט זי זיך אליין געמאכט. די פרטים פון דער אונטערזוכונג ווערען דער-ווייל געהאלטען בסוד.

(ווייטער זעה 6. זייט).

גרויסע פערפלייצונג אין רומעניע.

בוקארעשט. 4 (סב. טעל.) אין רומעניען איז פארגעקומען א פער-פלייצונג ס'זענען פאראן 160 קרבנות. 70 שטעט און עטליכע הונדערט דערפער געפינען זיך אונטער'ן וואסער. די פארשטאט פון בוקארעשט זענען אפגעשניטען פון דער שטאט.

ענטדעקט א קאמוניסטישע פערשווערונג אין אונגארן.

בודאפעשט, 4 (סב. טעל.) די אונגארישע מאכט האט ענטדעקט א קאמוניסטישע פערשווערונג, וועלכע האט געזאלט אויסגעפיהרט ווערען אין אנהויב סעפטעמבער. אן דער שפיץ פון דער פערשווערונג איז געשטאנען בעלא קוהן.

ס'זענען ארעסטירט געווארען גרעגער 100 מאן. בעלא קוהן איז אנטלאפען קיין עסטרייך.

א הלואה פאר ארץ-ישראל

אויף חידראוליזצוי פון די חרוב-געווארענע שטעט.

ירושלים. (יט"א). די ארץ-ישראל רעגירונג פיהרט איצט אונטערהאנדלונ-גען מיט דער "אטאמאנישער באנק" און די "באר-קלאיס באנק" וועגען בע-קומען א הלואה פון וועלכער די סו-מע זאל בענוצט ווערען אויף צוריק אויפבויען די חרוב געווארענע ישובים בעת דער ערד-ציטערניש אין לאנד. ווי גרויס די הלואה זאל זיין וועגען דעם איז נאך נישט אנגעגעבען וויבאלד קיין צוטיילונג בעשלוס. די הלואה זאל אויסגעצאהלט ווערען אין משך פון 12 יאהר אויף 6 פראצענט יעהרליך.

נאך קורצע און שווערע ליידען איז נעכטען געשטארבען אין עלטער פון 69 יאהר אונזער הייסגעליבטע מוטער, שוויגערמוטער, גרויסמוטער, אורגרויסמוטער

אשת ר'

נ. ע. שרה שלמה לייב ז"ל ארבאך

(פון צו הויזע באנסער).

די לוה קומט פאר היינט, מאנטאג, דעם 5. סעפטעמבער ד. י. 2 א זייגער נאכמיטאג פון טרויער-הויז, קאנסטאנטינער 3, וועגען וואס עס טיילט מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע.

755

עפענטליכע ווענדונג!

מיר ווענדען זיך צום קאנפעקציאנערען-פערבאנד (קאנסטאנטינער 10) וועגען דעם שורט געריכט פון אונזער מיטגליד ח' קאצעפאלער און ה' דאווני.

759

שוין איינציגע מאל, ווי מיר ווענדען זיך צו אייך וועגען דעם און און איהר ענטפערט נישט, גיבען מיר אייך א נייעם טערמין ביז מאנטאג, דעם 11. סעפטעמבער און אויב איהר וועט נישט זיין דעם ענין דורכצו-פיהרען, וועלען מיר איהם איבערגעבען צום משפט פון דער עפענטליכקייט און אויך ציהען די געהעריגע קאנסעקווענצען. מיט אכטונג

די פערוואלטונג פון מאנאוין-שניידער-מייסטער-פעראיין.

אונזער פריינד, דעם חשוב'ן לאהניק אלעקסאנדער יאעל דריקען מיר אויס דעם אויפריכטיגסטען מיטלייד, צוליב'ן טויט פון זיין שוועסטער

טויבע גרין

(געבוירענע יאעל)

די פערוואלטונג פון "לינת הצדק", לאדז.

754

300 עמיגראנטען אריינגעווארפען אין ים

מוראדיגע טראגעדיע פון עמיגראנטען, וועלכע האבען זיך געשמוגעלט פון פוילען און גריכענלאנד קיין אמעריקא.

נ י ו - י א ר ק 4 (ספעציעל) די פאליציי אין האוואנא ברענגט א מוראדיגע כמעט אומגלויבליכע ידיעה, וואס האט פאסירט אויפ'ן ים צווישען קובא און די פאראייניגטע שטאטען:

650 עמיגראנטען פון גריכענלאנד און פוילען, וועלכע האבען זיך אנגעזאמעלט אין קובא, זיינען אויפגענומען געווארען דורך א שמוגלער-שיף, וועלכע האט געזאלט די עמיגראנטען אריינשמוגלען קיין אמעריקא. אויפ'ן וועג איז די שיף בעמערקט געווארען דורך קובאנישע און אמעריקאנישע פאליציי. כדי לייכטער צו קענען אנטלויפען האבען די שמוגלער באנדיטען אריינגעווארפען אין ים 300 עמיגראנטען.

ארעסטירט טעראריסטען אין רוסלאנד.

מ א ס ק װ א, 4. (ספ. טעל.) די סאוויעטישע מאכט מעלדעט וועגען ארעסט פון א טעראריסטישע ארגאניזאציע, וועלכע האט געזאלט דעם 7. יוני אויספיהרען דעם באמבען אטענטאט אויפ'ן קאמוניסטישען קלוב אין לענינגראד, בעת וועלכען עס זיינען אומגעקומען 26 קאמוניסטען. דריי פון די דאזיגע טעראריסטען זיינען ארעסטירט געווארען

ביים אריבערגעהען די לאטווישע גרעניץ און האבען געזאלט געשיקט ווערען קיין רוסלאנד דורך ניקאלאי ניקאלאיעוויטש. די ארעסטירטע האבען זיך מודה געווען און ערקלערט, אז די ארגאניזאציע האט גענומען דעם צוועק אויסצופיהרען אין רוסלאנד א רייהע טעראריסטישע אקטען.

אויפ'ן אונגארישען טראן

איז שוין פערהאן א קאנדידאט.

ב ו ד א פ ע ש ט, 4 (ספ. טעל.) „ניו יארק-אמעריקאן" מעלדעט, אז דעם איטאליענישען קעניג'ס א פעטער, דער הערצאג פון אאסטא, פרעטענדירט אויף דעם אונגארישען טראן.

הערצאג אאסטא וויל צוריקגעווינען אלע פערלוירענע געביטען, וואס האבען געהערט ביז'ן קריג צו אונגארן, ער איז אבער נישט קיין אנהענגער פון אן'עסטרייך-אונגארישע מאנארכיע. דער קעניג-קאנדידאט האלט, אז ס'וועט זיך איהם איינגעבען, ווייל ער האט היינטער זיך דאס פאשיסטישע איטאליען.

געפלאנט אן'אטענטאט אויף דער כותל-המערבי.

ב ע ר ל י ן, 4 (ספ. טעל.) די „פאסישע צייטונג" מעלדעט פון ירושלים: נעבען דער כותל-מערבי האט זיך פלוצלינג דערהערט א געוואלדיגע עקספלאזיע, אן'אראביש הויז איז צושפרענגט געווארען, ווי ס'ווייזט זיך ארויס איז געפלאנט געווארען אן'אטענטאט געגען

דער כותל-המערבי, וועלכער ס'האט אבער גארנישט געשאדט.

אונטער די חורבות פון איינגעפאלענעם הויז האט מען געפונען נאך פיל דינאמיט. דריי פערדעכטיגע פערזאנען זיינען ארעסטירט געווארען.

פראגע וועגען אן'אינטערנאציאנאלען נישט-אגרעסיע-אפמאך

ווערט אלץ רעאלער.

ג ע נ ף, 4 (ספ. טעל.) דא האט זיך פערשפרייט א קלאנג, אז פוילען וועט אויף דער איצטיגער סעסיע ארויסטרעטען מיט א פראיעקט מכח אן'אינטערנאציאנאלען אפמאך וועגען נישט-אגרעסיע.

די דאזיגע ידיעה האט ארויסגערופען פיל קאמענטארען און אויסטייטשונגען. מיט גרויס שפאנונג ווערט ערווארט דאס קומען פון אויסערן-מיניסטער זאלעסקי. די גרויסע מלוכות זיינען איבערראשט פון דער דאזיגער ידיעה.

דער פוילישער פארשלאג וועט מוזען ארויסרופען א דיסקוסיע וועגען דער זיכערקייט פון די גרעניצען און וועגען אנטוואפנונג, וואס די גרויס מלוכות און אויך דייטשלאנד האלטען איצט פאר נישט געוואונשען.

די גאנצע דייטשע פרעסע שרייבט, אז פוילען פראיעקטירט צו שאפען א מזרח-לאקארנא און דייטשלאנד וועט זיך געפונען אין אן'אומאנגענעהמער לאגע.

ג ע נ ף, 4. (ספ. קעל.) לויט דער דייטשער נאציאנאליסטישער צייטונג,

„דער טאג" וועט פוילען פארלעגען, 1) צו צוברעכען די עקשנות פון דייטשלאנד געגען גאראנטירען די מזרח גרעניצען, 2) צוזוגרייטען אין פאל פון א קריג מיט רוסלאנד אלע אייראפעאישע כחות, וועלכע זאלען קומען פוילען צו הילף 3) אריינציהען דייטשלאנד אין דער אלגעמיינער פאליטיק פון די מערב-מלוכות

געגען אונגארן

טרעט-ארויס די ענגלישע פרעסע.

ל א נ ד א ן, 4. (ספ. טעל.) די גרויסע ענגלישע צייטונגען פערעפענטליכען שארפע ארטיקלען געגען רומעניען, פאר איהר פאליטיק בנוגע אונגארן.

שטיינער'ס א ברודער ארעסטירט אין שפאניען.

ו א ר ש א, 4. (טעלעפאניש) די נאכפיגע „דווא-גראשע" ברענגט א ידיעה, אז אין מאדריד (שפאניען) איז ארעסטירט געווארען א ברודער פון דעם סאגיסלאוו שטיינער-פעליקס, נאך פעלשען א מאטורע פון א לעמבערגער גימנאזיע.

פעליקס שטיינער האט געוואלט אנקומען אין א מאדרידער אוניווערזיטעט און דארט איז דערקענט געווארען די געפעלשטע מאטורא, שטיינער זאל אין די נאהענטסטע טאג איבערגעפיהרט ווערען קיין לעמבערג. די „דווא-גראשע" ווייסט אויך צו דערצעהלען, אז פיל איינפלוסרייכע יודישע פערזענליכקייטען בעמיהען זיך שוין צו פערפוצען דעם גאנצען ענין.

צי דאס אלץ איז נישט קיין בבא-מעשה—בלייבט אפצווארטען.

דער סיים וועט פונאנדערגעלאזען ווערען

אויב ער וועט ווידער געהן געגען דער רעגירונג.

ו א ר ש א, 4. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). די סיים-סעסיע וועט צונויפגערופען ווערען אין דעם טערמין ווי ס'זעהט פאר די קאנסטיטוציע. אויב דער סענאט וועט ווידער ווארלען ערלעדיגען די פראגע וועגען דעם אז דער סיים און סענאט זאלען זיך קענען פונאנדערלאזען לויט אן'אייגענעם בעשלוס, וועט די סעסיע ווידער פערמאכט ווערען און דאן וועט שוין דער גאנצער סיים פונאנדערגעלאזען ווערען און די נייע וואהלען וועלען פארגעקומען אין דעצעמבער.

אפלאנגען פון דער מלחמה.

וועגען דעם פארטיזאנער קריג אין בעלגיען אין יאהר 1914.

ב ע ר ל י ן, 4 (ספ. טעל.) דער בעלגישער מיניסטארען-ראט האט אפגעווארפען וואנדערוועלד'ס פארשלאג, וועגען שאפען א קאמיסיע אויסצופארשען דעם פארטיזאנער קריג אין בעלגיען אין יאהר 1914.

דער דאזיגער בעשלוס האט ארויסגערופען א גרויסע אויפרעגונג אין דער דייטשער פרעסע, וועלכע האלט אז די איניציאטיוו אויסצופארשען דעם פארטיזאנער קריג איז דאס מאל ארויסגעגאנגען פון בעלגיען און נישט פון דייטשלאנד.

„בערלינער טאגעבלאט" האלט, אז דאס איז אן'ארבייט פון פוינקארע'ס קרייזען, וועלכע האבען מורא ארויסצוברענגען אויף דער ליכטיגער שיין, ווייל דאס וואלט אויך געקענט קאמפראמיטירען פראנקרייך.

פראנקרייך פראטעסטירט

געגען סאוו. אמבאסאדאר אין פאריז, ראקאווסקי'ן.

פ א ר י ז, 4. (ספ. טעל.). לויט דעם קאמוניקאט פון פראנצויזישען אויסערן-מיניסטעריום שטעלט זיך ארויס, אז דער פראנצויזישער אמבאסאדאר אין מאסקווע האט אפגעגעבען א פראטעסט דער סאוויעטישער מאכט, צוליב דעם, וואס דער רוסישער אמבאסאדאר אין פאריז ראקאווסקי האט אונטערגעשריבען א קאמוניסטישען אויפרוף צו די זעלנער פון דער גאנצער וועלט.

דער קאמוניקאט ווייזט ווייטער אן, אז טשיטשערין האט זיך ארויסגעזאגט געגען דער האנדלונג פון ראקאווסקי'ן.

די פראנצויזישע צייטונגען ברייטען שטארק אן ראקאווסקי'ן צוליב דעם-זעלבען ענין.

די פערפלייצונג אין מזרח-גאליציען.

די שאדענס זיינען זעהר גרויסע.—בעראטונג אין אינערן-מיניסטעריום וועגען הילף פאר די נעליטענע.

ו א ר ש א, 4. (טעלעפאניש). מען מעלדעט נאך פאלגענדע ווייטערדיגע ידיעות וועגען דער פערפלייצונג אין מזרח-גאליציען.

די מלוכה-אנשטאלטען פון סטאט ראפארט האבען געליטען גרויסע שאדענס. 80 וואגאנעס ראפע זיינען אוועקגעשוואומען.

דער סטרי איז ארויסגעטרעטען פון די ברעגעט און האט פערגאסען אלס אין ניי קראפיוניק. די פערבינדונג מיט קראפיוניק איז אינגאנצען איבערגעריסען. פרוסקאוויעץ האט פערהאלטנישמעסיג ווענינער געליטען. אין מאדנוש זיינען איינגעפאלען צוויי בריקען, דער דריטער איז בעשעדיגט.

די קאמוניקאציע מיט סטמבאר און דראהאביטש איז איבערגעריסען. די רעטונגס-אקציע איז זעהר בעשווערט צוליב דעם, וואס דאס מיליטער איז מיט איינמאל אלארמירט געווארען פון אלע זייטען און ס'איז שווער געווען אויסצוארבייטען א גענויען פלאן פון דער רעטונגס אקציע.

מען איז שוין צוגעטרעטען צו רעגיסטרירען די שאדענס.

ו א ר ש א, 4. (טעלעפאניש) אין אינערן-מיניסטעריום איז פארגעקומען א צווישען-מיניסטעריאלע קאנפערענץ וועגען הילף פאר די געליטענע בעת דער פערפלייצונג. ס'זיינען אנגענומען געווארען פאלגענדע בעשלוסען: 1) אסיגנירען ווייטערדיגע סומעס פאר סטאניסלאוואווער פאוויאט. 2) צוליב דעם, וואס צו עטליכע פערפלייצטע פונקטען קען מען פון דער פוילישער זייט נישט צוקומען, וועט איינגעקויפט ווערען לעבענס-מיטעל אין טשעכא-סלאוואקיי.

3) אלע הילפס מיטלען פאר די געליטענע, ווי אויך די געליטענע אליין וועלען האבען פרייע באהן.

4) ס'זיינען אסיגנירט געווארען געוויסע סומען אויף סאניטארע הילף א. אז. וו.

עפענטליכע ערקלערונג

אויף דער זיצונג פון דער פערוואלטונג פון רעסארען-בעזיצער אין לאדז פון 3. סעפט. איז איינשטימיג בעשלאסען געווארען אנצושליסען זיך אין יודישען דעמאקראטישען וואהל-בלאק און צו דעם צוועק איז געוועהלט געווארען א קאמיטעט אנצופיהרען מיט די ארבייט ביי די וואהלען.

די פערוואלטונג פון רעסארען-בעזיצער אין לאדז, זאווארקא 5.

758

פארזיצער: י. דאווידאוויטש. וויצע: פ. צוקער סעקרעטאר: ש. הערצבערג.

אכטונג ה"ה פריזערס!

מיין פערפומעריע-געשעפט איז פערזעהען מיט א גרויסען אויסוואהל פון פערשידענע קעלנישע און בלומען-וואסערן צום פרייז פון 4 זל. א קילא, וועזשעטאל 3 זל., פיקסין—7.80, ווי אויך אלערליי פריזיער-צובעהערע צו קאנקורענץ-פרייזען

מיט אכטונג J. Drukier

11 ZAWADZKA 11

קומט און איהר וועט זיך איבערצייגען!

רעזט אויפמערקזאם!

נאך א פולשטענדיגער רעארגאניזאציע פון מיין ווערקשטעל, צמהפעהל איך די ג' קונדשאפט פון איינענער אויסארבייטונג אין

א גרויסען אויסוואהל

געבעטעטע שטיהל

געדעקט מיט לעדער, גאבעלין, מאראקא, זייד, ווי אויך גאבעלין און זייד-סאזעטקעס, מאטראצען

פון פערשידענע סארטען, טישען און טישלעך (אוואלע) גאנראלקעס אטאמאנס אלעס לויט פאריזער מאדעלען פון עכט טרוקען האלץ לאנגטערמיניגע גאראנטיע. לאנגטערמיניגע גאראנטיע.

צוגענגליכע פרייזען און בעסטע בעדינגונגען.

בעסער איהר קויפט, בעט איך אונבעדינגט צו ערשט מיך צו בעזוכען און זיך איבערצייגען.

מיט אכטונג

י. א. וואיטשעכאווסקי,

10 נאוואמיעסקא 10

ראהמען, ווי אויך בילדער

אמביליגסטען נאר ביי

י. צווייליך, נאוואליפקי 11, טעל. 53-35 (אין הויף)

בעמערקונג: אלעס איינענע אויסארבייטונג.

„נייער פאָלקסבלאַט״

לאָדז.
5. סעפּטעמבער 1927.

די גענפער קאָנפערענץ.

וואָס האָט זי געלערנט די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען

צום דריטען מאָל זענען זיך אין גענף צוזאַמענגעקומען די פאָרשטעהער פון די פערשידענע נאַציאָנאַלע מיעוטים אין די מזרח און מיטעל אייראָפּעאישע לענדער.

דער מינדערהייטען-קאָנגרעס האָט אַרויסגערופען אַ גרויסע פעראינטערעסירונג אין דער עפענטליכער מיינונג און אין דער פּרעסע פון דער גאַנצער וועלט דאָס פּראָבלעם פון דער נאַציאָנאַלער מינדערהייט-רעכט ווערט אַלעמאָל בעסער פאַרשטאַנען און סימפּאַטישער אויפגענומען.

אויף דער גענפער קאָנפערענץ האָבען זיך געשאַפען צוויי גרויסע בלאָקען מיט אַפט סתירות'דיגע טענדענצען: דער בלאָק פון די דייטשע מינדערהייטען, פון פערשידענע לענדער און דער בלאָק פון די סלאַווישע מינדערהייטען געפיהרט פון די פּאָליאַקען. צווישען די בלאָקען איז געשטאַנען די גרויסע יודישע דעלעגאַציע מיט איהרע 12 מיטגלידער פון פּוילען (גרינבוים, רייך, הפלער, ראָזמאַרין) פון לעטלאַנד, ליטאַ, בולגאַריען, עסטלאַנד און רומעניען, ווי אויך די אונגאַרן און קאַטאַלאָניער און דער איינציגער אוקראַאינישער פאָרטרעטער פון רומעניען צוליב די אינערע פערהעלטנישען אין רומעניען האָבען געפעהלט די מייסטע פאָרשטעהער פון די דאָרטיגע מיעוטים. אַנדערש וואָלט אויך געוועזען אויסגעזעהן די קאָנסטעלאַציע אויפ'ן קאָנגרעס, ווען עס וואָלטען דאָ געווען זיין די פאָרשטעהער פון אוקראַאינער, ווייסרוסען און ליטווינער אויס פּוילען, וועלכע האָבען ביז איצט געהאַט מלוכה-רעכטליכע ספקות'ן און האָבען ערשט איצט אָנגעמעלדעט זייער ביטריט.

שוין ביים אָנהויב פון קאָנגרעס איז געקומען צו אַ צוזאַמענשטויס צווישען די ביידע גענגערישע לאַגער'ס צוליב צוויי פערהעלטנישמעסיג אומוויכטיגע ענינים, ווי די אויטאָנאָמיע, וועלכע די דייטשע פאַרטייען אין קערנטען האָבען געגעבען דער דאָרטיגער סלאָווענישער מינדערהייט אָהן אַ פערשטענדיגונג מיט איהר און דאָס נישט אָננעמען פון דער קליינער נאַציאָנאַלער מינדערהייט אין דייטשלאַנד — די פריזען אין דעם מיעוטים-פערבאַנד; עס איז געווען אַ יש אומרים, אַז אַ טייל פּאָליאַקען זענען לכתחלה געקומען מיט דער כּוונה צו שטערען דעם קאָנגרעס, ווייל זיי מיינען מבטל, אַז דאָס קאָנגרעס-ביוראָ שטעהט אונטער רייכסדייטשער השפּעה ווען דער קאָנגרעס האָט אין לעצטען טאָג בעשלאָסען דאָס אויפנעמען פון די פריזען (אוב אַ גרופּע פון נישט מעהר ווי עטליכע טויזענד נפשות מיט אַ זעהר אויסגעשפּראָכענעם נאַציאָנאַלען כאַראַקטער!) ווי איבריגענס אויך פון אוקראַאינער, ווייסרוסען און ליטווינער אין פּוילען אָפּצולייגען ביז צום בעשטימען פון זייער סטאַטוס פון דער אָרגאַניזאַציע, האָט דער בלאָק פון די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען אין דייטשלאַנד (אונטער דער פיהרונג פון די דאָרטיגע פּאָליאַקען!) דעמאָנסטראַטיוו פערלאָזען דעם קאָנגרעס. עס איז אָבער אינטערעסאַנט צו בעמערקען, אַז עס זענען אויפ'ן קאָנגרעס געבליבען די פּוילישע פאָרשטעהער פון לעטלאַנד, ליטאַ און טשעכאָסלאָוואַקיי.

אַחוץ די פראַגען פון אָרגאַניזאַציע און קאָנסטיטוציע האָט דער קאָנגרעס אין אַ גאַנצער רייהע פון רעפעראַטען און דיסקוסיעס זיך בעמיהט פון אַלע זייטען צו בעלויכטען די יורידישע און פּאָליטישע זייט פון דעם מינאָריטעטען-פּראָבלעם. מאַנכע האָבען אַפילו געמיינט, אַז דער קאָנגרעס בעשעפטיגט זיך צופיל מיט טעאָריע, פערגעסענדיג, אַז יעדע נייע אָרגאַניזאַציע מוז צוערשט אויפקלערען די טעאָרעטישע יסודות פון איהרע בעשטרעבונגען, בפרט מוזען די מינדערהייטען קענען איבערציינען די עפענטליכקייט איבער דער וויכטיגקייט און רעאַליזאַציע מעגליכקייט פון זייערע פאָדערונגען.

אַ גרויסען וכּוח האָבען אַרויסגערופען די רעפעראַטען פון דעפּ. לאַזערסאָן (יוד אויס לעטלאַנד) און פּראָפ. סען. באַלאָק (אונגאַר אויס רומעניען) איבער דער פראַגע „מלוכה-סובערעניטעט און מינדערהייט-רעכט" און דער רעפעראַט איבער דער נאַציאָנאַל-פּאָליטישען-וויסענשאַפט. אין דער דיסקוסיע האָבען זיך אַרויסגעוויזען פערשידענע מיינונגען איבער דעם פערהעלטניש צווישען מלוכה און נאַציע, איבער דער בעציהונג צווישען נאַציאָנאַלע אויטאָנאָמיע און מלוכה-סאָווערעניטעט.

דער שרייבער פון די שורות האָט אין זיין רעדע בעמערקט, אַז על פּי כּלל מוז מען שטרעבען, אַז די מלוכה זאָל זיך בעגרענעצען נור אויף די פּאָליטישע און ווירטשאַפטליכע פונקציעס, וועלכע זענען בשותפות פאַר אַלע בירגער, בשעת די נאַציאָנאַלע און קולטורעלע אויפגאַבען דאַרפען אַריבער ווערען פון אויטאָנאָמען נאַציאָנאַלען אָרגאַן. אַלע די בעשטרעבונגען וועלען אָבער האָבען אַ פּראַקטישען ווערט ערשט דאַן, ווען עס וועט פאַר די מינדערהייטען געשאַפען ווערען דער וועג פון בעשווערדען און פּראָטעסטען פאַר די אָרגאַנען פון פעלקער-בונד און האַאַגער טריבונאַל.

די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען מוזען אויך געדענקען, אַז זיי קענען האָפען אויף ערפאָלג נור דאַן, ווען זיי וועלען העלפען שאַפען אויף דער וועלט אַ אַטמאָספערע פון נאַציאָנאַל-פּאָליטישער אָבער אויך סאָציאַלער גערעכטיגקייט.

אין אַ זעהר אינטערעסאַנטען רעפעראַט האָט דעפּ. גרינבוים בעהאַנדעלט דעם שפּראַכען פּראָבלעם. דער פּרעזידענט פון קאָנגרעס דעפּ. ווילפאַן (אַ סלאָווענער אויס איטאַליען) און דער פיהרער פון בונד ד"ר אַמענדי(?) האָבען רעפערירט איבער דער „סכּנה פאַר'ן אייראָפּעאישען שלום" צוליב דער נאַציאָנאַלער אומטאָלעראַנץ.

בשעת אָבער אַלע די ענינים האָבען זיך בעצויגען אויף דעם קאַמף כּלפּי חוץ, האָט די קאָמיסיע פאַר דער צוזאַמענאַרבייט פון די מיעוטים אונטער פיהרונג פון מאָצקין בעהאַנדעלט דעם ערנסטען פּראָבלעם פון אינערליכען סאָלידאַריטעט צווישען די מינדערהייטען, סיי אין די בעזונדערע לענדער, סיי אויף אינטערנאַציאָנאַלען געביט. מיר האָבען אָנגעוויזען, אַז טראָץ דריי יאָהר קאָנגרעסען ריכטעט זיך יעדע מינדערהייט לויט איהרע עגאָאיסטישע אינטערעסען און דאָס ווערט אויסגענוצט פון די איינצעלנע מלוכות, וועלכע בעמיהען זיך אין די בעזונדערע לענדער די מינדערהייטען געגענזייטיג אויפצוהעצען און מיט שיינבאַרע הבטחות אָבצונאַרען. אַזוי לאַנג ווי די מינדערהייטען וועלען נישט פערשטעהן, אַז דאָס אויסקעמפען פון זייערע רעכטע איז פאָלשטענדיג אָבהענגיג פון דער לעזונג פון גאַנצען נאַציאָנאַליטעטען-פּראָבלעם אין וועלט מאַסשטאַב, וועט דער קאָנגרעס נישט האָבען קיין שום פּראַקטישע בעדייטונג.

איידער מיר געהן פאָדערען פון אַנדערע מוזען מיר דאָס דאָזיגע בעוואוסטזיין ביי זיך אַליין שאַפען.

דעפּ. צ. העלער.

אויפלייזונג

ערב דער נייער סיים-סעסיע.

אין די נאָהענטסטע טעג דאַרף פון דער מלוכה פּרעזידענט אָנגענומען אַ בעשלוס וועגען דעם טערמין פון עפענען אַ נייע אויסעראָרדענטליכע סעסיע פון וואָס עס איז אויפגעפאָדערט געוואָרען דורך אַ רייהע דעפּוטאַטען און סענאַטאָרען.

משמעות, אַז מיר געפינען זיך טאַקי ביים סוף פון אוגערקע-סעזאָן, און די דעפּוטאַטען און סענאַטאָרען האָבען זיך שוין גענוג „אָפּגערוהט", אָנגענומען אויף זיך לייב, און זיך כּיבעי „אויסגערוהט", כּדי צו נעהמען אויף זיך די טרחא פון פאָרטזעצען די אַרבייט, וועלכע איז איבערגעריסען געוואָרען אין יולי; אָט אָ די אַרבייט, וואָס האָט איבערגעלאָזט אַ ירושה אין דער פאָרם פון קאָמיגאָלע געזעצען, דעם געזעץ וועגען פערזאַמלונגען, דעם פּרעסע-דעקרעט, און די פראַגע פון ענדערן די קאָנסטיטוציע אין דעם זין פון זעלבסט-אויפלייזונג פון אונזער פּאַרלאַמענט.

דאָס זענען אַלץ פראַגען, וואָס זיינען איצט אַקטועל, און וואַרטען אויף אַן אויפלעזונג.

ווער רעדט נאָך, אַז דער צווייטיגער סאַנאַציע-צושטאַנד געפינט זיך אין אַן אויפקלערונג, אין אַ ווייטערדיגער מדרגה פון געזונד ווערען, ווען ס'זאָל פאַר אַלע בולט ווערען דער פּאָליטישער פּנים פון לאַנד.

אין דעם פּרט איז אינטערעסאַנט די מיינונג פון „ראָבאָטניק", וועלכער דריקט זיך אויס אויף פאָלגענדען אופן:

„זאָל זיך ענדיגען די תקופה פון דער „מאָראַלער סאַנאַציע", בעת וועלכער דער מיניסטער מעישטאָוויטש, וועלכער האָט אין יאָהר 1914 אָנגעגעבען אַ טרייהייט-דעקלאַראַציע פאַר'ן רוסישען מלוכה ראַט, — איז געעהרט געוואָרען אויפ'ן לעגיאָניסטען-צוזאַמענפאָהר אין קאַליש".

דער דאָזיגער מוסטער פון דער מאָראַלישער סאַנאַציע גיט זיך אויך, אַז מ'זאָל איהם צוזאַמענשטעלען צום פערגלייכען מיט אַהנליכע מוסטערן פון פינישער סאַנאַציע.

ס'איז נישט קיין ספק, אַז אַזעלכע וועלען זיך געפינען לרוב, און זיי-זיי דיקטירען טאַקי, אַז די קומענדיגע אויסעראָרדענטליכע סעסיע זאָל קודם-כּל בעטראַכטען דעם פּונקט וועגען זעלבסט-אויפלייזונג פון סיים... מ.

פערבאַנד פון תורה-טרייער יוגענד אין בייערן.

בערלין. (יט"אַ). שוין זייט איינינע יאָהר האָט זיך אין בייערן געשאַפען אַ בעוועגונג צו פעראייניגען די דאָרפיגע אָרטאָדאָקסישע יודישע יוגענד אין אַ „פערבאַנד פון תורה טריי". איצט האָבען די איניציאַטאָרען פון פערבאַנד צונויפגערופען אויף דעם 11 טען סעפּטעמבער אַ צוזאַמענפאָהר פון די פערבאַנד-מיטגלידער. אינ'ם אויפרוף וועגען דעם צוזאַמענפאָהר ווערט געזאָגט, אַז דער צוזאַמענפאָהר וועט „מיטווירקען צו שאַפען אַן איינדרוקס-פולען ווילענס-אויסדרוק פון דער יוגענד פאַר'ן אויפבוי פון דער יודישער תורה-טרייער יוגענד.

DR PRYBULSKI
זאַוואַדזקאַ 1, טעלעפאָן 25-38
צוריקגעקעהרט.
וועניר׳ישע און האָר - הויט - קראַנקהייטען, מענער-שוואַכע, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-ליכט (האָר-אויספאַל), רענטגען-שטראַהלען.
נעמט אָן פון 9—1 און פון 4—8 אָוונט
דאַמען: פון 4—5 נאָכמ.
ספּעציעלער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

דער שאטען פון די האַבסבורגער.

קרוינפּרינץ רודאָלף שטעהט אויף פון קבר.

(אַ בריף פון בודאַפּעשט).

מיר זענען אַפילו נאָך ווייט פון משיח'ס-צייטען, און די מתים רוהען אַלע נאָך געשמאַק אין זייערע קברים און קלערען נאָך נישט וועגען אויפשטעהן. אונדערסטוועגען האָט דער שוין לאַנג טויטער(?) קרוינפּרינץ רודאָלף, דער זוהן פון קייזער פראַנץ יאָזעף, אויפגערודערט דערויף אַ גאַנץ אונגאַרישען דאָרף, און האָט אויך די בעאַמטע אין בודאַפּעשט געגעבען אַ שעהן שפּיקעל אַרבייט.

דער קרוינפּרינץ רודאָלף איז מיט צעהנדליגער יאָהרען צוריק געשטאָרבען אויף אַ מיסטעריעזען אופן. היינט ווייס מען שוין פון די אַרכיוו-דאָקומענטען און פון פערשידענע ביכער די גאַנצע ליבעס-געשיכטע פון קרוינפּרינץ רודאָלף מיט דער באַראָנעסע וועטשעראַ וועלכע האָט זיך דאַן געענדיגט מיט דעם דערשיסען זיך פון אומגליקליכען ליבעס-פּאָרפּל אין דעם קייזערליכען יאַגד-שלאָס מייערלינג. דעמאָלט אָבער האָט מען אין די הויף-קרייזען די גאַנצע זאַך געהאַלטען שטאַרק בסוד, שפּעטער מענדיג זיך מיט דער ליבעס-אַפּערע פון דעם פערהייראַטען טראָנפאָלגער פון עסטרייך אונגאַרן. צוליב דעם זענען אין פאָלק אַנטשטאַנען פערשידענע לעגענדעס וועגען דעם טויטען קרוינפּרינץ. די פערשפּרייטעסטע און אַם מייסטען געגלויבטע לעגענדע איז געווען יענע, וועלכע האָט געוואוסט צו דערצעהלען, אַז דעם קרוינפּרינצ'ס מיסטעריעזער טויט איז אַן אויסגעטראַכטע זאַך, אַז ער לעבט ווייטער, נאָר אַלס אַ פערשטעלטער און אומבעקאַנטער און אַז אין דער טרומנע אין דער ווינער קאַפּוצינער קירך ליגט נישט דער אמת'ער רודאָלף, נאָר אַ וואַקסענע פיגור...

וואָלט זיך דער קרוינפּרינץ רודאָלף דעמאָלט נישט גענומען אַליין דאָס לעבען, ווער ווייסט, צי ער וואָלט נאָך היינט איבערהויפּט געלעבט און דערגרייכט אַן'עלטער פון הנכבּר זיבעציג יאָהר. דער לעגענדאַרישער קרוינפּרינץ לעבט אָבער נאָך היינט, נאָך אַזויפיל יאָהרען און נאָך אַזויפיל וועלט איבערקעהרענישען, און ער בעוויזט זיך אויך צווישען פאָלק, אַמאָל דאָ און אַמאָל דאָרט.

מיט דריי יאָהר צוריק אין דעם אונגאַרישען דאָרף לאַיאָשמיזשע, דריי שעה וועג פון דער דעבּרעצינער הויפּט-שטאָט בודאַפּעשט. עס פערשטעהט זיך אַז אַט דער אַלטער מאַן האָט זיך אַליין נישט אויסגעגעבען אַלס קרוינפּרינץ רודאָלף. ער האָט זיך גערופען מיט דריי נעמען: קאַרל אַדאָלף פערענץ, אָדער פראַנץ, אָהן אַ פאַמיליען-נאָמען, ווי עס איז דער מנהג ביי מיטגלידער פון הערשער פאַמיליעס, און געזאָגט, אַז לויט זיין בערוף איז ער „קייזער און קעניגליכער ראַצען-פערטיליגער", ד. ה. ער כאַפּט אויס די ראַצען אין די פּירשטליכע הייזער און דער'הרג'עט זיי. האָט מען איהם געפרעגט ווי אַלט ער איז, פון וואַנען עס איז זיין אָפּשטאַמונג און ווי אַזוי עס האָבען געהייסען זיינע עלטערן, האָט ער געענטפערט, אַז ער ווייסט נישט. בנוגע זיין רעליגיע האָט ער זיך אויסגעגעבען מיט אַמאָל פאַר רוים-קאַטוילי'ש, גריכיש קאַטוילי'ש, קאַלוויניסטי'ש, גאָזאַרענ'יש, לוטעראַנ'יש, באַפּטיסטי'ש און יודיש.

אָבער דער פּויער, ביי וועמען דער דאָזיגער אַלטער מיסטעריעזער מאַן האָט געוואוינט, האָט איהם געהאַלטען פאַר דעם קרוינפּרינץ רודאָלף. ער האָט געהאַט אַ סך סמנים דערויף, אַז דאָס איז טאַקע דער קרוינפּרינץ און נישט קיין אַנדערער. אויגען האָט דער אַלטער געהאַט קאַלטע, בלויע, האַבסבורגישע; אַ נאָז — גרויס, אונטען אַביסעל בויגליך, אין פּראָפיל האָט זי אָבער דערמאָנט די האַבסבורגער נאָז; אויך זיין שטערען איז געווען קיילעכדיג און גלאַטיג, און זיינע וואָנצעס — ווייס צעשויבערט. דער עיקר אָבער האָט ער געטראָגען אַן'אויסטערליש פּילק-מיצעל, מיט צוויי קנעפּ און פעדער פון אַ האָן ווי עס האָט געטראָגען דער קרוינפּרינץ רודאָלף. פון דער נאָהענט איז דאָס געווען אַ פערגעלבטער אַלטער מאַן, אַ בן שבעים. אָבער פון דער ווייטענס בעטראַכט, דערצו מיט אַביסעל איינבילדונגס-קראַפט, האָט מען ביי איהם געזעהן אַ שטאַרקע ענליכקייט צו קייזער פראַנץ יאָזעף.

האָט איהם דער פּויער טאַקע געהאַלטען פאַר'ן קרוינפּרינץ, אָפּגעגעבען דעם אַלטען ביי זיך אַ קוואַרטיר, און מיט דעם גרעסטען כּבוד געגעבען איהם עסען און טרינקען, נישט לאָזענדיג איהם אַריינשטעקען אַ האַנד אין קאַלט וואַסער. דער אַלטער האָט דעם פּויערס בעהויפּטונג נישט בעשטעטיגט. ער האָט איהר אָבער אויך נישט געלייקנט, ער האָט געשוויגען.

די ידיעה, אַז דער קרוינפּרינץ רודאָלף געפינט זיך אין לאַיאָשמיזשע, האָט זיך פערשפּרייט פון מויל צו מויל און פון דאָרף צו דאָרף, אַזוי אַז מיט אַ פּאָר חדשים צוריק האָט דאָס שוין געוואוסט די גאַנצע געגענד. די פּויערים פלעגען קומען און ברענגען שפּייז און געלד און קוקען דערביי דעם אַלטיטשקען אין פּנים אַריין מיט יראת הכּבוד.

די גאַנצע מעשה איז די געמיינדע-פאָרשטעהער פון לאַיאָשמיזשע געוואָרען פריקרע און זיי האָבען געלאָזט אַוועקפיהרען דעם אַלטען מיסטעריעזען מאַן קיין בודאַפּעשט און איהם דאָרט אַריינגעזעצט אין תּפיסה, ווי מען טוט מיט אַ מענשען, וואָס האָט אַפשר פאַר אַרבייט און לעבט אויף פרעמדע קעשענעס.

דאָס האָט אויפגערודערט גאַנץ לאַיאָשמיזשע. אַ דעפּוטאַציע פון הונדערט מענשען, אָנגעפיהרט פון אַ פרוי, אילאָנאַ באַלאַריאַן, אַ שוועסטער פון דער סאָציאַלער מיסיע, איז אַוועק קיין בודאַפּעשט און האָט אויסגעפועל'ט, מען זאָל דעם אַלטען פראַנץ ווידער אַרויסלאָזען.

אין מאָנאַט אַפּריל האָט מען דעם אַלטיטשקען מיט אַ גרויסען טריומף צוריקגעבראַכט קיין לאַיאָשמיזשע. יעדען טאָג זענען געקומען גאַנצע מחנות

(ווייטער זעה 7-טע זייט).

ניַיער פֿאָלקסבלאַט
5 סעפּטעמבער 1927.

דאָס לאָדזשער לעבן

ניַיער פֿאָלקסבלאַט
5 סעפּטעמבער 1927.

5
מאָנטאָג
ה
אלול תרפ"ז

סעפּטעמבער
זון-אויפֿגאַנג 4.28
זון-אונטערגאַנג 6,49
לענג פֿון טאָג. 13, 12

פֿערזאַמלונג
פֿון פֿעראיין „לאַקאַטאָר“.

(ב) נעכטן איז פֿאָרגעקומען אַ פֿערזאַמלונג פֿון פֿעראיין „לאָקאַטאָר“ אין לאָקאַל פֿון פּוילישן קאַמי-פֿעראיין.

נאָכדעם ווי ד"ר מיזשינסקי האָט אָפּגעגעבן דעם פֿעראַיינס-בעריכט, האָט זיך אָנגעהויבן אַ דיסקוסיע, בעת וועלכער אַ רייע רעדנער האָבן שאַרף קריטיקירט די טעטיקייט פֿון דער פֿערוואַלטונג.

די פֿערזאַמלונג האָט זיך לאַנג פֿערצויגן און איז צום סוף אָפּגעלעגט געוואָרן.

יודישע סטאַטיסטיק.

(–) אין פֿערלויף פֿון דער פֿערגאַנגענער וואָך זענען אין דער קהלה קאַנצעלאַריע פֿערגיסטרירט געוואָרן 35 חתונה-אַקטן, 78 געבורטן און 35 טויט-פֿאַלן. אינטערעסאַנט, אַז צווישן די געמאָלדענע געבורטן זענען פֿעדהאַנען צ. ב. 9 פֿון איין פֿאַמיליע ד. ה. אַז ביז איצט זענען די אַלע 9 קינדער נישט געווען איינגעמאָלדן און האָבן איבערהויפּט „נישט עקסיסטירט“. אָבער בעסער שפּעטער, ווי גאָרנישט.

אַלעקסאַנדערער רבּי
קומט צוריק פֿון מאַרינבאַד.

(–) היינט קומט פֿון מאַרינבאַד דער אַלעקסאַנדערער רבּי שליט"א.

היט די שפּייז-פּראָדוקטן פֿאַר שטויב און פֿליגען:
אין שטאָט הערשט טיפֿוס.

ווער ווייסט
וועגן פֿרוי ראַשקע עללערט?

פֿון ה' ב. עללערט, וועלכער וואוינט אין לוקסענבורג האָבן מיר דערהאַלטן אַ בריף מיט פֿאָלגענדן אינהאַלט:

אין יאָהר 1915 איז פֿון לאָדז אַוועק קיין דייטשלאַנד דער דערמאָנטער עללערט. ער האָט דאָ אויף לאַגעווניצקע נומער 17 איבערגעלאָזן אַ מוטער ראַשקע עללערט, געבוירענע צוקער. זייט'ן יאָהר 1917 האָט בן-ציון עללערט נישט בעקומען פֿון זיין מוטער ק'ין שום ידיעה, טראָץ אַלע זיינע גרעסטע בעמיהונגען. ה' עללערט בעט אונז, אַז מיר זאָלן פּערמיטלען אויסצוזוכן זיין מוטער, פֿון וועלכער ער וואָלט געוואָלט עפּיס וויסן, וויַיל אַנדערש האָט ער נישט קיין רוה.

מיר בעטן דעריבער יעדן פֿון אונזערע לעזער, וועלכער ווייסט עפּיס וועגן ראַשקע עללערט צו מעלדן ביי אונז אין רעדאַקציע. מיר האָבן אויך די אַדרעס פֿון בן-ציון עללערט אין לוקסענבורג.

אין די אַפּטייקען.
היינטיגע נאַכט-דיזשורען.

(ס) היינט בייַנאַכט דיזשורירן פֿאָלגענדע אַפּטייקן: וואַסילעווסקי, (נאַפּיורקאָווסקאַ 27); דאַניעלעצקי, (פּיעטריקאָווער 127); אילניצקי, (וואָלטשאַנסקאַ 37); ליינוועבער, (פּלאַץ וואָלנאָשטשי 2); האַרטמאַן, (מלינאַרסקאַ 1); קאָהאַנע, אַלעקסאַנדראָווסקאַ 80.

Dr. Z. Rakowski
ספּעציאַליסט פֿאַר אויערן-, נאָז, האַלז- און לונגען-קראַנקהייטן.
קאָנסטאַנטינאָווסקאַ 9 טעלעפֿאָן 27-81
שפּרעכשטונדען פֿון 12 ביז 2 און פֿון 5 ביז 7. נאָכט אויך אין לאַפּאַנצע אונד וואָלשטער 17 פֿון 10—11 און נ.מ. פֿון 2—5

אויפֿקלערונגען וועגן די אונאָרדנונגען אויפֿ'ן בית-עלמין.

וואָס דער קהלה-פּרעזעס ה' רוס ערקלערט פֿאַר'ן מיטאַרבייטער פֿון „ניַיעם פֿאָלקסבלאַט“.

נעכטן איז אונזער רעדאַקציע איינגעלאַדן געוואָרן אין דער קהלה-פֿערוואַלטונג, דאָרט צו בעקומען אַן אויפֿקלערונג וועגן אונאָרדנונגען אויפֿ'ן בית עלמין, וועגן וועלכע מיר האָבן געשריבן אין אונזער ציַיטונג.

אונזער מיטאַרבייטער איז אויפֿגענומען געוואָרן דורכ'ן פּרעזעס פֿון דער קהלה-פֿערוואַלטונג ה' רוס און סעקרעטער ה' גאָדעל.

פּרעזעס רוס ערקלערט; באַלד ווי ס'האָט זיך בעוויזן דער ערשטער אַרטיקעל אין „ניַיעם פֿאָלקסבלאַט“ וועגן די אונאָרדנונגען אויפֿ'ן בית עלמין, איז געבילדעט געוואָרן אַ קאָמיסיע מיט פּרעזעס רוס בראש, וועלכע האָט זיך פֿערנומען מיט'ן אויספֿאָרשן דעם ענין. ס'זענען אַרויסגערופֿן געוואָרן אַלע פּערזאָנען אויך וועלכער דער „ניַיער פֿאָלקסבלאַט“ האָט זיך בערופֿן און זיי זענען אויסגעפֿאָרשט געוואָרן. פּרעזעס רוס איז עטליכע מאָל אַרויסגעפֿאָהרן אויף דעם בית-החיים, כדי דאָרט אויפֿ'ן אָרט זיך צו בעקענען מיט דער לאַגע.

איצט איז די אויספֿאָרשונג שוין פֿערענדיגט און ס'שטעלט זיך אַרויס, אַז עס זענען טאַקע פֿאָרגעקומען געוויסע נישט פּינקטליכקייטן ביים פֿערשריַיבן קבֿרים, נאָר ווען מען וואָלט בעציַיטנס וועגן דעם מודיע-געווען דער קהלה, וואָלטן די אַלע אונקלאָרקייטן לייכט געקענט אויפֿגעקלערט ווערן, נאָר קיינער האָט זיך אָבער צו דער קהלה נישט געווענדעט מיט אַנקלאַגעס נעגן בית-עלמין.

ביז איצט איז ביי דער קהלה געווען אַ בוך מיט אַ פּלאַן פֿונ'ם בית-החיים. אין בוך פֿלעגן אַריינגעטראָגן ווערן. אויף יעדן קאַסטעלע, וואָס בעצייכנט אַ קבֿר, דער נאָמען פֿונ'ם מת. אַ צווייטער עקזעמפּלאַר פֿון זעלבן פּלאַן געפֿינט זיך אויך אין דער קאַנצעלאַריע פֿון בית החיים.

פֿאַר קליינע קינדער זענען אָבער נישט פֿערהאַן אַזעלכע ביכער. ס'זענען נאָר אָנגעצייכנט די קוואַרטאַלן פֿאַר יונגלעך און מיידלעך, און אין בוך אויפֿ'ן בית-עלמין ווערט לויט דער לויפֿנדער נומעראַציע אָנגעצייכנט דער נאָמען פֿונ'ם פֿערשטאָרבענעם קינד און די דאַטע, ווען עס איז מקבר געוואָרן. אין דער קהלה איז קיין צווייטער עקזעמפּלאַר פֿון אַזאַ בוך – נישטאָ. אין דעם פֿאַל מיט דעם קינד פֿון ה' באַק און די אַנדערע איז פֿאָרגעקומען אַ טעות אין דער נומעראַציע אויף איין נומער, דהיינו: ס'איז אַדורכגעלאָזט געוואָרן דער נומער 310, דעריבער איז דער קבֿר 310 אין בוך בעצייכנט געוואָרן 311 אויף דער מצבה אָבער איז דער קבֿר געווען נומערירט 310 צוליב דעם האָבן שוין די אַלע איבעריגע זייערע קבֿרים צאָהלענדיג פֿון דער מצבה, בעצייכנט מיט אַ נומער קלענער, ווי ס'איז געווען פֿערשריבן אין בוך. אַזוי, למשל, האָט ה' ליינזען, וויסענדיג, אַז דער קבֿר פֿון זיין קינד איז דער דריטער נאָך דער מצבה מיט'ן נומער 310 גערעכנט, אַז אין נומער איז 312, פֿערשריבן איז ער אָבער געווען 313 א. א. וו. איצט איז דער טעות אויסגעבעסערט געוואָרן און פֿון נומער 318 איז שוין אַלץ ווידער געשטעלט אין אָרדנונג.

כדי אויסצומיידן אויף וויַיטער מיספֿערשטענדנישן און טעותים איז איצט פֿעראָרדנט געוואָרן אייַנצופֿיהרן אויך אין דער קהלה אַ בוך מיט אַ רעגיסטראַציע פֿון די קינדער-קבֿרים. ביים קובֿר זיין אַ מת וועט די קהלה אַרויסגעבן אַ צעטל צו דער קאַנצעלאַריע פֿון בית החיים. דאָרט וועט דאָס רעגיסטרירט ווערן, און פֿערגעשריבן ווערן דורכ'ן אינטערדאַנט, מתעסק און דעם קברן און צוריק אָפּגעשיקט ווערן אין קאַנצעלאַריע פֿון דער קהלה. אַזוי אַרום וועלן אויסגעמיטן ווערן טעותים און ס'וועלן נישט מעגליך זיין אויך קיין מיסבֿ וועכן מיט'ן קובֿר זיין אויף אַנאַנדער אָרט, ווי דאָס איז בעשטימט געוואָרן דורך דער קהלה פֿערוואַלטונג.

פֿאַר'ן קריג פֿלעגט אויפֿ'ן בית החיים נאָך יעדע 10 קבֿרים ליגן אַ שטיין מיט אַ נומער. בעת'ן קריג איז עס אָפּגעשאַפֿט געוואָרן. איצט האָט די קהלה פֿעראָרדנט, אַז ביי יעדן 5-טן קבֿר זאָל זיין אַ שטיין מיט'ן נומער.

איצט האָט פֿערענדיגט פּרעזעס רוס, נאָכדעם, ווי ס'זענען געמאַכט געוואָרן די נייע פֿעראָרדנונגען וועלן האָפֿענטליך נישט פֿאָרקומען קיין שום מיספֿערשטענדנישן.

יודישע פֿרוי אָראָפּגעשפּרונגען פֿון 2. שטאָק
צושפּאַלטן דעם מוח און געבליבן טויט אויפֿ'ן אָרט.

(–) נעכטן 2 בייטאָג האָט זיך אויף דער שטילער וואָלבאָרסקאַ גאַס פּלוצלונג בעהערט אַ מורא'דיג געשריי און באַלד דערויף – אַ קלאַפּ.

די צופֿעליגע פֿערבייגעהער האָבן בעמערקט, ווי פֿון צווייטן שטאָק פֿון הויז נומער 3 שפּרינגט אַ פֿרוי אַרויס פֿון פֿענסטער.

ס'האָט זיך באַלד אַרויסגעוויזן, אַז דאָס האָט זיך אַרויסגעוואָרפֿן פֿון פֿענסטער די 34 יעהריגע פֿרוי רייזעל פֿריימאַן, אַ מאַמע פֿון 4 קינדער, דאָס קלענסטע 16 יאָהר אַלט.

ביי דער פֿרוי איז צושפּאַלטן געוואָרן דער שאַרבן און זי איז געבליבן טויט אויפֿ'ן אָרט.

אין דער שטוב פֿון דער זעלבסטמערדערין איז געוואָרן אַ יללה און דער מאַן האָט געחלש'ט.

ווי ס'שטעלט זיך אַרויס, האָט די פֿרוי פֿריימאַן לעצטענס געליטן אויף אַ נערווען-קראַנקהייט און פֿלעגט אָפֿט בעקומען אַנפֿאַלן.

אויך נעכטן האָט זי בעקומען אַזאַ נערווען-אַנפֿאַל און – איז אַרויסגעפֿרונגען פֿון פֿענסטער, בעת אַלע זענען געשלאָפֿן.

דער פֿויטער קערפּער איז אַרויסגעטראָגן געוואָרן אין שטוב.

צום פֿערחלש'טן מאַן איז אַרויסגערופֿן געוואָרן „ליַית הצדק“.

נאָכ'ן אַרויסגעהן דעם מאַן האָט ער ערקלערט, אַז אין אָוונט האָט זיך די פֿרוי געלייגט גאַנץ רוהיג שלאָפֿן און זי האָט אפֿילו קיין שום דענערוירונג נישט אַרויסגעוויזן און ווען ער האָט דערהערט דעם קלאַפּ האָט ער זיך אויפֿגעכאַפּט און בעמערקט, אַז די פֿרוי איז נישטאָ אין שטוב.

אויף וואָלבאָרסקאַ גאַס זענען באַלד אַלע אויפֿגעשטאַנען פֿון שלאָף און בעוויינט דעם גורל פֿון דער טראַגישאומגעקומענער פֿרוי.

תאהל-מיטינג פֿון „פּועלי-ציון“.

(–) שבת איז אין „פֿילהאַרמאָניע“ פֿאָרגעקומען אַ תאהל-מיטינג. מיט רעדעס זענען אַרויסגעטראָטן רעדמאַן לעוו פֿון ווארשאַ, רעדמאַן תאַלאַנדערפֿקי, בראַנד און ציטרינאָווסקי.

צום סוף איז אָנגענומען געוואָרן אַן ענטשפּרעכענדע רעזאָלוציע לטובת פּועלי-ציון.

(–) זונטאָג זענען פֿאָרגעקומען אין פֿלייטער-פֿעראיין טאָך - פֿערזאַמלונגען וועגן די וואַהלען צום שטאָט-ראַט.

עס זענען אָנגענומען געוואָרן אַ רייה בעשלוסן צו שטיצן די „פּועלי-ציון“.

תאהל-מיטינג פֿון „בונד“.

אין „פּלאַזאַ“ איז פֿאָרגעקומען אַ מיטינג פֿונ'ם בונדישן וואַהל-קאָמיטעט מיט'ן אָנטייל פֿונ'ם וואַרשאַווער ראַטמאַן נאָוואָגרודזקי.

ס'איז אָנגענומען געוואָרן אַ רעזאָלוציע צו שטימען פֿאַר דער ליסטע פֿון „בונד“.

וואָס די הענט פֿאַר'ן עסן:
אין שטאָט הערשט טיפֿוס!

אַ מאַן פֿון צוויי וויַיבער
און אַ פֿרוי פֿון עטליכע מענער.

(–) אויף דאַלנאַ 30 האָט געוואוינט אַ געוויסע רבֿקה קומשינסקאַ, זי האָט חתונה-געהאַט מיט'ן פֿוהרמאַן לייזער סעקטאָר. דאָס פּאָר-פֿאָלק האָט אָפּגעלעבט אַ קורצע ציַיט און מיט אַ מאָל איז דער יונגערמאַן נעלם געוואָרן מיטנעמענדיג די פּאָר זאַכן איצט האָט ער זיך אָפּגעזוכט. ער האָט זיך אויסגעפֿונען אַ נייַע ווייבעל חוה פֿון בזשעזשינער 35 און מיט איהר חתונה געהאַט, נישט אָפּוואַרטנדיג די ערשטע פֿרוי, ווי מ'גיט איבער איז אויך ער ביי איהר נישט דער ערשטער.

האָט זיך רבֿקה קומשינסקי נעכטן געווענדעט אין ראַבינאַט איהר צו העלפֿען אַרויסקריגען אַ גט פֿון איהר מאַן, וועלכער לעבט מיט אַ פֿרעמדער פֿרוי פֿון עטליכע מענער. דער ראַבינאַט האָט זיך פֿעראינטערעסירט מיט'ן ענין.

יודען בני רחמנים!
רופֿט זיך דאָך אָפּ און העלפֿט די אומגליקליכע יודישע פֿאַמיליע.

(–) מיר האָבן שוין איינמאָל געשריבן וועגן דעם אומגליקליכן לייבוש בזשעזשינסקי, וועלכער געפֿינט זיך מיט זיין פֿרוי און 3 קליינע קינדער אין דער גרעסטער נויט און פֿערצווייפֿלונג.

די דערמאָנטע 5 אומגליקליכע נפֿשות וואַלגערן זיך שוין זייט 2 חדשים אונטער'ן פֿרייען הימל, האָבן געוואוינט אויפֿ'ן אָפֿענעם שוהל-הויף און איצט וואוינען זיי אויפֿ'ן ווילקער שוהל-הויף. גוטע מענשן האָבן זיך שוין מרחם געווען אויף די דאָזיגע אַרויגעטריבענע און האָבן צונויפֿגעגעבענעמען אַ סומע פֿון 170 זלאָטיס. דאָס איז אָבער ווייניג, כדי צו קענען דינגען אַ שטיקעל דירה. די קליינע קינדערלעך געהען דערוויל אויס פֿאַר הונגער און מידיקייט און ס'וואָלט געווען כדאַי, אַז די יודישע בעפֿעלקערונג אין לאָדז זאָל נישט נעהמען אויף איהר געוויסען דאָס לעבן פֿון די קליינע קינדער. מ'דאַרף נאָך האָבן אַ געוויסע סומע געלד, כדי אַפּצוראַטעווען די אומגליקליכע נפֿשות. אפֿשר וועלן זיך אָפּרופֿן גוטהערציגע מענשן.

קליינער פֿעליעטאָן.

מי באש... ומי ברעב...

אַ ביטערער רחמנות נעבעך אויף זיי „נשרפֿים“, „אָפּגעברענטע“, און „הונגעריגע“, גאַנצע טעג געהען זיי אום פֿערחלש'טע, פֿערשלאָפֿטע מיט בלייכע אַנגעמ'ער ווי אָפּגעקאָכטע... קוים, וואָס זיי האַלטן זיך אויף די פֿיס. עס איז זיי טויט צוצוליינען אַ פֿעדער צום וואַז און פֿערדינען זיך נישט דאָס ביסעל אין מויל, פּונקט ווי זיי וואָלטן געפּיהרט אַ הונגער-שטרייק, אָדער זיי וואָלטן געפֿאַסט תעניתים „אָפּצוקומען“ פֿאַר זייערע זינד... און וויינען און קלאָגן אויף זייער ביטערן גורל, אַז זיי מוזן אַזוי פֿאַר נישט און גאָרנישט אָפּקומען...

אַז עס פֿרעגט זיך צוגויף וויַיבער צוריקגעקומענע פֿון די באָד-ערטער אָדער זומער-וואוינונגען, אַז ביי זיי דער ערשטער בעשפּרעך וועגן דעם וויפֿיל יעדער איז „אָפּגעקומען“... אַמאָל איז דער אָפּגעקומענער מענש געווען אַ חרפּה, הייַנט איז עס אַ גאַנץ תקיפֿ'ע סחורה געוואָרן...

אַ סברה זאָגט מען, אַז דעם זומער האָבן אַלע פֿעט פֿליישיגע וויַיבער אין די ציכאָטשינקער, קרינציצער פּרוסקאָווצער און אַלע אַנדערע בעדער קיין גרוס „קאָוואָדזשניע“ נישט געהאַט. און פֿאָהרען אין אַ באָד נישט האָבנדיג קיין „קאָוואָדזשניע“ ווינש איך מיין גרעסטען שונא נישט...

און אַזוי ווי איצט קומט אָן אַ ווינטער און נאָך ווינטער וועט דאָך ווידער קומען אַ זומער. און זומער וועט מען דאָך בלי נדר ווידער דאַרפֿען פֿאָהרען דאָרטען וואו מ'נויטינט זיך אין אַ ביסעל „קאָוואָדזשניע“ און „קאָוואָדזעוויץ“ האָבן פֿידוע די וואָס זעהן אויס שלאַנק און מאָגער (דער מייוועל ווייסט זיי די מאָגער, וואָס פֿאַר אַ געשמאַק זיי האָבן) באשר מכן דאַרף מען שוין אָנהויבן הונגערן.

און אין הונגערן איז אויך דאָ פֿערשידענע מדרגות, עס איז דאָ אַזוינע וואָס קאָנען מהר הונגערן און אַזוינע וואָס קאָנען ווייניגער הונגערן, אַזוי למשל איז מיר אויסגעקומען צו אונטערהערן ווי צוויי וויַיבער האָבן זיך אַראָפּגערעדט זייערע צרות, איינע האָט זיך בעקלאָגט, אַז זי איז זעהר שלאַף און זי קאָן בשום אופֿן נישט הונגערן, וויַיל ווי נאָר עס הויבט איהר אָן צו ציהען דאָס האַרץ מוז זי גלייך עפּעס נעהמען – עסן... די צווייטע ווידער איז שוין גאָר אַ גרויסע בריה, זי – זאָגט זי – אַז זי עסט אויף אַז דער בריה אַ פּאָר שטיקלעך געהאַט ברויט מיט פּוטער און פֿון אויבן צעשמירט מיט האָניג און אַז זי פֿערטריקט נאָך אַ גלאָז קאַווע דערצו קאָן זי שוין גאַנץ דרייסט וואַרטן ביז צום – צווייטן פֿריהשטיק...

און אַזוי דרעהען זיך אום אין גאַס וויַיבער אָפּגעברענטע (פֿון דער זון) און הונגעריגע (צו אָפּצוקומען) און עס איז נאָר נישטאָ ווער עס זאָל מיט זיי מיטקרעכצן...

אַ ביטערער רחמנות...

* * *

אייגנטליך וואָלט מען אַזעלכע פֿרויוואַטע ענינים זיך קיינער נישט געדאַרפֿט מישן, ווי זאָגט דאָס אַ יוערטעל „וואו איזוי ליגען אויף איין קישען דאַרף זיך קיין דריטער נישט מישן“ און אַז זיי די ווייבער ווילען הונגערן זאָל זיי וואויל בעקומען, נאָר כדאַי וואָלט געווען זיי דאָס צו דערמאָנען, אַז, היות ווי עס גייט איצט צו ימים-טובים און אין די נאָענטע פֿון אונזער שטאָט דרעהען זיך נענונג אמת'ע הונגעריגע וואָס וואָלטן מ'נט'ן גאַנצן לייב און לעבן עפּעס עסען, נאָר זיי האָבן נעבעך נישט וואָס צו עסען (פּונקט פֿערקעהרט ווי ביי די דאָזיגע וויַיבער) וואָלט געווען אַ יושר, אַז אָט די נשים צדקניות, אַלען לכל הפּחות אָפּגעבן די אמת'ע הונגעריגע דאָס וואָס זיי שפּאָרן פֿון זיך כדי „אָפּצוקומען“ ובזכות זה וועט פֿאַר די אָרימעלייט אָביסל אויף צום עסען צוקומען און זיי די וויַיבער וועט איבער אַ יאָהר אָביסל „קאָוואָדזשניע“ אויך צוקומען... און עס וועט זיין שלום על – הוויַיבער...

שר של אש.

ווען און ווי אזוי קאן א לאקאטאר אפטרעטען, אדער פערדינגען זיין דירה?

פיל פערמיטער און פערדינגערלאזע לאקאטארן, נישט זייענדיג מיכולת צו צאהלען די הויכע, כסדר וואקסענדע סומען דירה-געלד, פרובען אפצופרעגן אדער צו פערדינגען א טייל פון דער דירה און זיי פערנומענע וואוינונג.

זיי זענען אבער באלד געצוואונגען צו רעזיגנירען פון דאזיגען פלאן צוליב א גאנצע ריי טעמים. קודם כל צוליב די דראהענדע רעפרעסיעס פון'ן הויז-ווירט. צווייטענס צוליב דער מורא, אז זיי וועלען שוין דעם סובלאקאטאר קיינמאל נישט קענען פטור ווערען, און דריטענס אויך צוליב דעם, וואס ער וועט שפעטער נישט וועלען צאהלען די אפגערעדטע סומע דירה-געלד.

ווען קען דער הויז-ווירט שטערען דעם לאקאטאר צו פערדינגען אדער אפצוטרעטען די וואוינונג?

די איינגרענצונג פון הויזווירט ביים איבערנעהמען א סובלאקאטאר אדער אפטרעטען ווערען ס'איז די רעכט פון א לאקאטאר שטיצט זיך אויף די פונקטען D און E, טייל 2, ארט. 11 פון דעקרעט וועגען לאקאטארען-שוץ. לויט די דערמאנטע פארשריפטען האט דער הויז-ווירט א-ב נור בלויז א וויכטיגען מאטיוו, און נישט ווי פיל מיינען, די אבסאלוטע רעכט אויף אנ'עקסמיסיע.

ווען דער לאקאטאר:

1) פערדינגט אדער טרעט אפ דעם גאנצען, עווענטועל בלויז א טייל לאקאל, אלץ איינס צי מיט אדער אהן איינריכטונג פאר א בעדייטענדע העכערע סומע אין פערגלייך מיט'ן דירה-געלד, וואס ער צאהלט אליין, און

2) טרעט אפ א דריטען פערזאן זיינע רעכט אויף'ן גאנצען אדער א טייל לאקאל אפילו אומזיסט, אהן דער הסכמה פון הויז-ווירט.

אין די ציטירטע פונקטען זענען פארצייכנט צוויי גאנץ בעזונדערע האנדלונגען: אפטרעטען און פערדינגען.

אפטרעטען — הייסט געוועהנליך זיך אפזאגען אויף אייביג פון די רעכט אויף דעם דאזיגען לאקאל. אזא מאניפולאציע איז דא ביי אלע אומשטאנדען אומבעדינגט פערבאטען, סיידען ס'האנדעלט זיך וועגען אפטרעטען טיילווייז אדער אינגאנצען די פערנומענע וואוינונג עלטערן, קינדער, ברידער, שוועסטער, א דאלאזע נאהנטע משפחה אדער אנדערע בערעכטיגטע רעפלעקטאנטען.

אפילו אין אויסגערעכנטען פאל דארף דער לאקאטאר אויך האבען דערויף די הסכמה פון הויז-ווירט. דער אורזש. רעזיממשי עווענטועל דאס בעריכט אויסהערענדיג די טענות פון די פעראינטערעסירטע צדדים, קאן דערלויבען דעם לאקאטאר אהנגעלטליך אפצוטרעטען זיינע רעכט אויף דער גאנצער אדער טייל וואוינונג אויך אהן אדער אפילו געגען דער הסכמה פון הויז-ווירט.

וואס שייך ווייטער פערדינגען א סובלאקאטאר א טייל, אדער דעם גאנצען לאקאל, איז דאס שוין יא דערלויבט אויך אהן דער הסכמה פון הויז-ווירט, אבער נאר בלויז דעמאלט, ווען דער לאקאטאר בעקומט נישט דערפאר קיין אויסגעטריבענע פרייז אין פערגלייך מיט דער סומע דירה געלד, וואס ער צאהלט פאר'ן זעלבען פערדינגטעם טייל, אדער גאנצע וואוינונג אליין. דאס גלייכען קען דער הויז-ווירט אויך נישט אויסנוצען פאר אנ'עקסמיסיע דעם אומשטאנד, וואס דער לאקאטאר האט זיך צוגענומען א דריטען פערזאן און פיהרט מיט איהם א בשותפות'דיגע אונטערנעהמונג אין זעלבען געשעפטס-לאקאל.

ווען קאן א סובלאקאטאר עקסמיטירט ווערען?

א חוץ די אלגעמיינע געזעצליכע אנערקענטע סבות פאר אנ'עקסמיסיע, וועלכע ווערען אנגעוואנדען לגבי די סובלאקאטארען פונקט אין דער זעלבער מאס, ווי בנוגע די לאקאטארען, איז נאך פערהאן א גאנצע ריי אנדערע אומשטענדען, וועלכע געבען א וויכטיגען רעכטליכען גרונד צו עקסמיטירען א סובלאקאטאר.

אלעריערשט מוז בעמערקט ווערען, אז אויב א לאקאטאר נעמט ווען ס'איז אויף א בעשטימטע צייט צו זיך אריין אין דער וואוינונג, בכדי יענער זאל היטען זיינע זאכען, פלעגען איהם בעת דער קראנקהייט אדער צוליב הומאניטארע עווענטועל פאמיליען-אומשטענדען, קו'ם האבען זיי זיך נישט פעראנטווארטליך צו צאהלען דירה-געלד, איז צווישען זיי נישט געווען קיין Umowa najmu ממילא ווערט אין אזא פאל לגבי אזעלכע מיטוואוינער לויט די ערקלערונגען פון העכסטען געריכט (N. C. 1/1921 און 84/1922) דער דעקרעט פון לאקאטארען-שוץ נישט אנגעוואנדען, אזוי, אז דער בעטרעפענדער לאקאטאר איז בערעכטיגט צו עקסמיטירען אהן בעזונדערע מאטיווען.

לויט'ן 4 טייל פון ארט. 11 פון דעקרעט וועגען לאקאטארען-שוץ האט דער לאקאטאר א וויכטיגען מאטיוו פאר אנ'עקסמיסיע אפילו אויך פון א סובלאקאטאר אדער נאר בלויז אין דעם פאל, ווען דער לאקאטאר פערוהט זיך אויף אן סערגעווענליך וויכטיגע פאר די צדדים אומשטענדען, וועלכע זענען פארגעקומען אין געשלאסענעם צווישען זיי ביים דינגען שריפטליכען אפמאך.

וויפיל מעג דער לאקאטאר נעהמען דירה-געלד פון סובלאקאטאר?

די נארמע פון דירה-געלד, וואס די לאקאטארען מעגען פאדערן פון די סובלאקאטארען איז בעשטימט אין פראגראף — 9 פון דעקרעט וועגען לאקאטארען-שוץ.

לויט'ן ערשטען טייל פון דערמאנטען ארטיקל קענען די צדדים שליסען אנ'אפמאך צו צאהלען דירה-געלד העכסטענס ביז 30 פראצ. טייערער פון דער סומע, וויפיל דער לאקאטאר צאהלט אליין פאר'ן פערנומענעם דורכ'ן סובלאקאטאר לאקאל, נישט מיינרעכנענדיג די אויסגאבען. בנוצט זיך אבער אויך דער סובלאקאטאר מיט דער איינריכטונג פון לאקאטאר, מעג שוין דער לעצטער פאדערן ביז 75 פראצ. טייערער פון דער אייגענטליכער סומע דירה-געלד. אלע אויסגאבען, וועלכע ס'איז מחויב צו צאהלען דער לאקאטאר פערפליכטען אויך אין אנ'טשפרעכענדען מאס דעם סובלאקאטאר.

י. אינפעלד.

ספארט בעוועגונג.

"טוריסטען"-"חשמונאי" (לעמבערג) 2:6 (0:2)

פון שטענדיג אן רופט דער אויפטריט פון לעמבערגער "חשמונאי" אין לאדז ארויס א שטארקען אינטערעס. דאסמאל איז דער אינטערעס געווען נאך א שטארקערער א דאנק איהר לעצטען נצחון איבער "ל. ק. ס." (דעם פערגאנגענעם שבת 3:0 לטובת "חשמונאי") צום מעטש איז דאריבער געקומען אנ'עולם פון קרוב 3000 מאן.

די מאנשאפטען זענען ארויסגעטרעטען אין פאלגענדען צוזאמענשטעל:

"חשמונאי": באכנער, רעדלער, בירנבאך, שניידער, הארנוויטש, פליישער, האך, שטויערמאן, זיידעל, מאהלער, אוריך.

"טוריסטען": לאס, קאראש, מארטשעווסקי, קילאוויטש, וויעלישעק, הינק, מיכאלסקי 2, קוביק א, וואלטער, באלמשעווסקי, קוביק סט.

אלזא "טוריסטען" אין איהר בעסטען צוזאמענשטעל, דאגעגען "חשמונאי" מיט 3 רעזערוו-שפילער (אהן פארנעס, הייבעל, וואלפשטיין).

דאס שפילען איז איבער דער גאנצער ערשטער העלפט אנ'אפענעס, א דאנק דעם וואס ביידע מאנשאפטען שפילען די פערטיידיגער זעהר גוט.

"טוריסטען" איז עטוואס אונטער דעם טויער פון "חשמונאי" און שוין אין דער 8 מינוט ערצילט קוביק א. דאס 1-טע טויער פאר די "טוריסטען". די "חשמונאי"-אנגריף קאמבינירען שעהן, אבער די שפילער שיסען וועניג אין טויער, פערלאזענדיג זיך אויף זייער "גאל" שטויערמאן. דער לעצטער אבער נוצט נישט אויס איינינע גינסטיגע מאמענטען, דאגעגען די "טוריסטען" ערצילען ביז צו דער פויזע דאס 2-טע טויער דורך וואלטערן.

פויזע 2:0 לטובת דעם לאדזער מייסטער.

שוין פון אנהויב פון דער צווייטער העלפט הויבען די "טוריסטען" אן צו שפילען אין א שטארקען טעמפא.

דאס דריטע טויער ערצילט אין דער 4 מינוט וואלטער מיט דער הילף פון שטויערמאן פון "חשמונאי". איינינע מינוט שפעטער ערצילט באלמשעווסקי דאס 4 טויער. אין דער 33 מינוט שיסט מיכאלסקי דאס 5 טויער פון א 11 מעטער שטויס. "חשמונאי" וויל אומבעדינגט דעם רעזולטאט בייטען. דאס געלינגט זיי אין דער 36 מינוט דורך א פראכטפולען פריישטויס, געשאסען דורך שטויערמאן. אין 4 מינוט שפעטער שיסט דער זעלבער שפילער פון א 11 מעטער-שטויס דאס 2 טויער פאר "חשמונאי" 3 מינוט פאר ענדע פערגרעסערט קוביק סט. דעם רעזולטאט אויף 6:2.

ריכטער ה' אינוס. ראזענפעלד — זעהר גוט.

"חשמונאי" האט נישט פערדינט אויף אזא גרויסע מפלה. אויסגעצייכנט האבען זיך: רעדלער, שניידער, שטויערמאן פון "חשמונאי" און לאס, מיכאלסקי פון "טוריסטען".

"ה.ק.ס." — "טוריסטען" II 0:2 (0:2)

אויף דעם פארמעטש האט "ו.ק.ס." בעזיגט "טוריסטען" II אין פערהעלטניש פון 0:2.

"חשמונאי" — "ארקאן" 9:0

וועגען מייסטערשאפט פון דער II "ליגא".

א אונערווארטעטע מפלה פון "חשמונאי".

מ. צ-ר.

די 2 אינטערנאציאנאלע ציקליסטען-געיעגן אין העלענאוו.

אין דער זעלבער צייט איז אין העלענאוו פארגעקומען די צווייטע אינטערנאציאנאלע ציקליסטען-געיעגען, וועלכע זענען ארגאניזירט געווארען דורך דער אונערמידליכער ציקליסטען-סעקציע פון "אוניאן". אנטייל האבען גענומען: גאלוואינג (מייסטער פון פראנקרייך), מאזיראק (האלענדישער מייסטער), אבעגלען (מייסטער פון שווייץ), טאסעלי (איטאליענישער מייסטער) און איינזידעל (מייסטער פון זאקסען).

דעם אינטערנאציאנאלען ספרינטער-געיעג האט בעוויזן גאלוואינג פאר מאזיראק אין א שעהנעם פיניש.

זעהר אינטערעסאנט איז געווען דער ספרינטער-געיעג פאר די לאדזער ציקליסטען, וועלכער האט זיך געענדיגט מיט א נצחון פון דעם יונגען יודישען ציקליסט קאפלאן.

דער 1-טער אין דעם אינטערנאציאנאלען "האנדיקאפ" איז געווען איינזידעל.

דעם "אלימפיאדע-געיעג" האט געוואונען די אויסלענדישע מאנשאפט (גאלוואינג, מאזיראק, אבעגלען, איינזידעל) אדורכגעהענדיג 4000 מעטער אין 5 מינוט מיט 42 איין פינפטעל סעקונדען.

די אינטערעסאנטע ציקליסטען-געיעגען האט זיך צוגעקוקט אנ'עולם פון 3000 מאן.

מ. צ-ר.

"חשמונאי" (לעמבערג) — "ל.ט.ס.ג." 1:1 (0:0)

געשטערן איז אויף דעם פלאץ פון "ל.ק.ס." פארגעקומען דער מעטש צווישען די שטארקסטע יודישע מאנשאפט אין פוילען "חשמונאי" פון לעמבערג און דעם מייסטער פון דער לאדזער "ליגא" "ל.ט.ס.ג."

"חשמונאי" וועלענדיג אבשוינען איהרע כוחות אויף דעם מעטש מיט "טוריסטען" וואס זענען מייסטערשאפט פון פוילען האט ארויסגעשטעלט א שוואכע מאנשאפט מיט 5 רעזערווען, דעריבער איז אויך איהר שפילען אויסגעפאלען שוואך.

"ל.ט.ס.ג." איז ארויסגעטרעטען מיט איהרע בעסטע מאנשאפט און געשפילט מיט שמיציע, כדי צו ערהייכען א שיינעם רעזולטאט, וואס עס איז איהר אויך געלונגען.

ביידע מאנשאפטען זענען ארויסגעטרעטען אין פאלגענדען צוזאמענשטעל:

"חשמונאי": באלנער, רעדלער, פליישער, שניידער, הארנוויטש, האך, רובינשטיין, טייטעלבוים, שטויערמאן, זיידעל, אוריך.

"ל.ט.ס.ג.": מילדע, ווילדנער, וואלפאנגעל, פאנאדזינסקי, סיקולא, פרענצמאן, ווינשע, האפע, פלוציעניק, פעטרויק.

דאס שפיל הויבט אן "חשמונאי", אבער "ל. ט. ס. ג." נעהמט איבער דעם באלעס און פיהרט אדורך א געפעהרליכען אנגריף, וועלכען דער פויערמאן פון "חשמונאי" ליקווידירט. אין דער 5 טער מינוט שיסט שטויערמאן שארף אבער אויף "אויט". 4 מינוט שפעטער נוצט מילדע נישט אויס א 11-מעטער-שטויס. דאס שפיל איז אנ'אפען. ביידע מאנשאפטען שטרעבען צו ערהייכען א טויער, אבער ביז צו דער פויזע בלייבט דער רעזולטאט 0:0.

נאך דער פויזע שפילט "חשמונאי" בעסער און אין דער 7 טער מינוט שיסט שטויערמאן דאס 1 טע טויער פאר "חשמונאי". "ל. ט. ס ג" גלייכט אבער אין 3 מינוט שפעטער אויס דעם רעזולטאט, דאס ווייטערדיגע שפיל ענדערט נישט דעם רעזולטאט.

פון "חשמונאי" האבען זיך אויסגעצייכענט: רעדלער, שניידער. שטויערמאן אוריך.

פון "ל. ט. ס." מילדע, פאנאדזינסקי און ווינשע.

ריכטער — ה' אנדזשעיעק.

"קדימה"-"ל.ט.ס.ג." II 4:2 (1:2)

ביז צו דער פויזע האט "קדימה" א איבערגעוויכט און פיהרט 1:2, אבער נאך דער פויזע פאלט זי אפ פון די כוחות און פערשפילט דעם מעטש אין פערהעלטניש פון 2:4.

ריכטער ה' גאלצר — שוואך.

"הכח"-"ידיעות" 3:0 (1:0).

מ. צ-ר.

ראדיא.

היינטיגער פראגראם.

ווארשא.

12.00 — קאמוניקאטען.

3:00 — וויסענשאפטליכע און מעטעראלאגישע קאמוניקאטען איבער פראגראם.

5 20 — לעהרער און שילער פארלעזונג

5,45 — איבער פראגראם, קאמוניקאטען.

6.00 — טאנץ-מוזיק טראנסמיסיע פון "גאסטראנאמיע".

7.00 — קאמוניקאטען פון מאס.

7.15 — פערשידענעס.

7 35 — לעקציע פון פראנצויזיש.

8.00 — לאנדווירטשאפטס-קאמוניקאט.

8 30 — אווענט-קאנצערט מוזיקאלישע ווערק פון בראהמס.

10 00 — לופט-פליט - מעטעראלאגישער קאמוניקאט, צייט - סיגנאל, קאמוניקאטען פון פא"ט, פאליציי-קאמוניקאט, איבער פראגראם.

טרינקט נישט קיין נישט-געקאכט וואסער:

אין שטאט הערשט טיפוס!

פערזאמלונג פון די אנגעשטעלטע אין דער קאנפעקציע בראנזשע.

היינט, מאנטאג, קומט פאר אין קאמפאראיין (אל. קאשטשושקי 21) אנ'אלגעמיינע פערזאמלונג פון די מיטגלידער אין דער סעקציע פון דער קאנפעקציע-בראנזשע.

שרה ארבאך

נעכטען איז אין עלטער פון 69 יאהר געשטארבען פרוי שרה ארבאך, א מוטער פון דעם דירעקטאר פון סוחרים-פעראיין פעטריקאווער 10, איז געווען בעקאנט מיט איהר גוטהערציגקייט און מעלות טובות. איהר טויט האט ארויסגערופען אנ'אויפריכטיגען טרויער ביי אלע איהרע בעקאנטע און פריינד.

יורידישע עצות.

6125. פ. ל-סקי

ס'איז קודם כל א פראגע, ווי לאנג פאר'ן פאבער האט איהר זיך איבערגעטראגען אין נייעם וואוינארט, צי האט איהר געמאלדען אויף דער פאבאר-קאמיסיע וועגען דער דעציזיע פון דער פ. ק. או. אויף אייער אלטען וואוינארט, צי האט מען אייך פון דער פאריגע פ. ק. או צוגעשיקט א קארטע פאוואלאניע. די אויסגערעכנטע פרטים מוזען מיר וויסען בכדי אייך צו געבען אנ'ענטפער, צו ס'דראהט אייך א געוויסע שטראף.

6126. א שטענדיגער לעזער פון זאוואדזקע.

6127. ליטווינער פון פיעטשאווע.

6128. מ. י-מש פון וואלבארסקע 33.

6129. אנ'אבאנענט פון באלוט.

וועגען אייערע ענינים מוזט איהר זיך פערזענליך פערשטענדיגען מיט אונזער יוריסט אין רעדאקציע טעגליך פון 3 ביז 4 נאכמיטאג, מיטברענגענדיג די צייטונג.

6130. א לעזער פון פ. ב.

אויב אייער וואוינונג בעטרעפט 100 ר. גרונד דירה געלד און איהר פיהרט נישט קיין ווערקשטאט דארפט איהר צאהלען 32 זל. 60 גר. פאר יעדען קווארטאל.

9131. א געטרייער לעזער פון פאביאניצער שאסיי.

די רעדע פאמיליע קען בעשטימען אנ'אפיקון אין זיין אפוועזענהייט. אויב דער זעלבער וויל זיך ענטזאגען פון דאזיגען אמט, מוז ער אין משך פון 3 טעג נאך דעם, ווי ס'איז איהם וועגען דער נאמינאציע מיטגעטיילט געווארען, צוזאמענרופען די רעדע פאמיליע און איהר פארלייגען זיין בקשה. אין פאל פון אנ'אבזאג — קען ער זיך ווענדען אין געריכט.

ארום דעם מאָרד אין דער סאָוויעטישער באַטשאַפט אין וואַרשאַ.

די אויספאָרשונג ווערט נאָך געפירט.- איז פאַראַן אין דער „געשעהעניש" עפּעס א סוד? - בעפאַרע דינער'ס זאָלען געמשפט ווערען דורך „א פּוילישע גריכט.

וואַרשאַ, 4. (טעלעפאָניש). דער באַדען, אויף וועלכער עס איז פאָרגע־קומען דער מאָרד אין דער סאָוויעטי־שער אמבאַסאַדע איז ביז איצט נאָך נישט איינגעגאַנגען אויפגעקלערט. צווי־שען די עדות געפינען זיך אַזעלכע, וועלכע האָלטען, אַז גוסיעוו און שלע־צער האָבען נישט אויסגעפירט זייער טאָט צוליב פערזענליכע סיבות פון אייגע־נעם לעבען.

לויט די ערקלערונגען פון דער געזאַנדשאַפט איז דער טויטער קער־פער פון טרייקאָוויטש'ן נישט געריהרט געוואָרען ביז'ן אָנקומען פון דער פּוי־לישער אויספאָרשונגס־מאַכט. איצט שטעלט זיך אַרויס, אַז מ'האָט שוין בע־מערקט בלוט פלעקען אפילו אין וואַר־טע זאַל. די מאַכט פירט די אויספאָר־שונג אין אַ זעהר שנעלען טעמפּאָ. דער טויטער קערפער איז איבערגעפירט געוואָרען אין פּראָזעקטאָריום.

נאָכ'ן פּלאַנ'צן, וועלכע ס'האָט דורכ־געפירט דער פּראָקוראָר גזשיוואָ־דאָמבראָווסקי האָט זיך אַרויסגעשטעלט, אַז אינ'ם קערפער געפינען זיך 5 קוי־לען, פון זיי איז איינע געווען אַ שטערבליכע.

ביז איצט איז די אויספאָרשונגס־מאַכט פערנומען מיט'ן פעסטשטעלען דעם פאַקט ווער ס'האָט פּראָוואָצירט צו אַ געשלעג. צווישען די עדות, וועל־כע האָבען פאַרגעוואָרען די געשעהע־ניש איז נישט פאַראַן קיין איינשטי־מיקייט.

ביז איצט קען מען קיין שום קאָנקרע־טעס וועגען דער אויספאָרשונג זיך נישט דערוויסען. די אויספאָרשונג וועט וואַהרשיינליך פערענדיגט ווערען דינסטאָג.

וואַרשאַ, 4 (טעלעפאָניש). אויב ס'וועט זיך אַרויסווייזען, אַז די וואַכ־מאַנען פון דער געזאַנדשאַפט זענען נישט באַבעוואַרנט געווען זיך צו באַנוצען מיט געווער צוליב אייגענער פערזענ־ליכקייט, וועלען זיי צוגעצויגען ווערען צו פעראַנטוואָרטליכקייט און געמשפט ווערען דורכ'ן פּוילישען געריכט. ס'דאַרף באַמערקט ווערען, אַז איידער וואַכ־מאַנען נישט קיין עקסטעריטאָריאַלען רעכט, ווייל זיי האָבען נישט קיין דיפּלאָמאַטישע פּאָסטען. איינער פון זיי איז אַ סאָוויעטישער בירגער, דער צווייטער אַ דייטשער. דער גאַנצער בנין ווערט יעדענפאַלס נישט באַטראַכט אַלס עקס־טעריטאָריאַל.

וואַרשאַ, 4 (טעלעפאָניש) די אויס־פאָרשונגס־מאַכט באַמיהט זיך פעסטצו־שטעלען, צי דאָס מעסער און רעוואָל־ווער, וואָס מ'האָט געפונען ביים דער־הרג'עטען געהערט צו אים אַליין, אָדער מ'האָט דאָס אים אונטערגעוואָרפען נאָכ'ן מאָרד.

וואַרשאַ, 4. (טעלעפאָניש). דער פּרעסע־אַטאַשע ביי דער סאָוויעטישער גע־זאַנדשאַפט האָט אַרויסגעגעבען פאָל־גענדען קאָמוניקאַט: באַלד נאָכ'ן מאָרד האָט די געזאַנדשאַפט מיטגע־טיילט אַלע פּרטים דעם אויסערן מיניס־טעריום און די נעהעריגע אויספאָר־שונגס מאַכט.

די געזאַנדשאַפט האָט אויפגעהאַלטען די צוזאַמען אינטערעסאַנטען, וועלכע זענען אָנוועזענד געווען בעת'ן פאָר־פאַל, כדי זיי זאָלען קענען אויסגעהערט ווערען.

וואַרשאַ, 4. (טעלעפאָניש). לויט די ערקלערונגען פון טרייקאָוויטש'עס אַ שוועסטערן - פאַכטער האָט טרייקאָ־וויטש, אַרויספאָהרענדיג פון ווילנאַ ערקלערט, אַז „ס'קאָן זיין מ'וועט מיך שוין קיינמאָל נישט זעהען". טרייקאָ־וויטש האָט עטליכע מאָל געזאָגט, אַז אויב ער וועט דערפערירען נאָך געלד, זאָל מען איהם תיכף שיקען. ביים אַוועק־פאָהרען איז ער געווען שטאַרק דענער־ווירט.

* * *

דער הויפּט־אָנפיהרער פון דער אויס־פאָרשונג ארום מאָרד אין דער סאָוויע־טישער אמבאַסאַדע האָט ערקלערט:

— קיין קלאָרע מיינונג וועגען דער זאַך האָט זיך די מאַכט נאָך ביז איצט נישט אויסגעאַרבייט, צוליב געוויסע שוועריגקייטען, אויף וועלכע די אויס־פאָרשונג האָט דערוויילע אָנגעטראָפען.

דער ווירקליכער צוועק פון דער אויספאָרשונג איז פעסטצושטעלען - צו־ליב וואָס און ביי וועלכע אומשטענ־דען טרייקאָוויטש איז אומגעקומען.

— פערשטענדליך איז, אַז די אָנגע־שטעלטע פון דער אמבאַסאַדע, וועלכע האָבען ביגעוואוינט דעם פאָרפאַל, קאָנען נישט באַטראַכט ווערען אַלס אָב־יעקטיווע עדות. ווייטער די זייטיגע פער־זאָנען, וועלכע האָבען אַלס אינטערע־סאַנטען פון דער באַטשאַפט ביינע־וואוינט דעם פאָרפאַל, זענען דערביי אַזוי איבערגעשראָקען און צעשיטערט געוואָרען, אַז זיי זענען נישט אימשטאַנד אָפּצוגעבען זיך אַ גענויען חשבון דער־פון, וואָס עס האָט פּאַסירט.

אַלס הויפּט־עדות ווערט דערווייל בע־טראַכט דער בריף־טרעגער, וועלכער איז אָנוועזענד געווען בעת'ן פאָרפאַל אין דער אמבאַסאַדע. ער איז נאָך אָבער דורך די אויספאָרשונגס־לייטער נישט פערהערט געוואָרען.

די בעדייטונג פון דער אמבאַסאַדע שילדערט אין גוסיעוו, וועלכע זענען איינגענפליך וואָרנונגס, געהערען נישט אָן צום דיפּלאָמאַטישען קערפּוס און דעריבער קען מען, סיי איינעם, סיי דעם צווייטען צוציהען צו דער גריכט־ליכער פעראַנטוואָרטליכקייט. מען קאָן זיי בלויז נישט באַריהרען, כל זמן זיי געפינען זיך אין לאָקאַל פון דער אַמ־באַסאַדע, וועלכער איז עקסטעריטאָריאַל און כדי זיי צו פערהאַלטען וואָלט מען געמוזט אויף זיי לויערן פון דרויסען.

בכלל איז אָבער נאָך נישט בעוויזען צי מען וועט דאַרפען ציהען זיי צו דער פעראַנטוואָרטליכקייט פאַר טריי־קאָוויטש'עס טויט ווייל, אויב עס וועט אָנגענומען ווערען די קאָנצעפּציע, אַז טרייקאָוויטש האָט זיך ווירקליך גע־וואָרפען אויפ'ן בעאַמטען, וועט מוזען אָנערקענט ווערען, אַז די בעאַמטע האָבען געשאָסען פערטיידיגענדיג זייער לעבען און אַזוי ווייל, קאָן מען נישט צוציהען קיינעם צו פערענט־וואָרטליכקייט.

די מעדיציניש עקספּערטיזע, וועלכע איז דורכגעפיהרט געוואָרען שבת פריה א. בורן קערפער פון דערשאָסענעם, האָט פעסטגעשטעלט, אַז אַלע קוילען האָבען איהם געטראָפען אין ליינקען זייט און אַלע וואונדען, וועלכע ער האָט בע־קומען זענען געווען שטערבליכע.

נאָכען דעם קערפער פון דערשאָסע־נעם האָט מען ווי באַוואוסט געפונען אַ רעוואָלווער פון אַ פּויק־סיסטעם. דער־ווייל איז נאָך אָבער נישט פעסטגע־שטעלט געוואָרען, צו דער רעוואָלווער האָט צו איהם אָנגעהערט, אָדער צי ער האָט איהם מיט זיך געבראַכט.

ווי מען גיט איבער, האָט די רוסי־שע געזאַנדשאַפט באַזונדערס דער שאַרזשע ד'אַפער, ה' אוליאַנאָוו, לעצ־טענס נאָכ'ן אַרויספיקען פון פּוילען אַלע רוסישע מאָנאַרכיסטישע טהו־ער, בעקומען דראָהונגס־בריף, אַז די מיטגלידער פון דער געזאַנדשאַפט וועט לען בעצאָהלען מיט זייער לעבען פאַר די רדיפות נעגען די רוסישע מאָנאַר־כיסטען, וואָס וואוינען אין פּוילען.

צוליב די דאָזיגע דראָהונגס־בריף האָט מען אין דער געזאַנדשאַפט זיך כסדר געריכט אויף אַן אָנפאַל און געגען וועמען ס'איז פון די סאָוויעטישע בעאַמטע אין פּוילען און דערפאַר זע־נען אַלע בעאַמטע און אפילו די ניד־ריגסטע דינערשאַפט בעוואָפענט גע־וואָרען. חוץ דעם איז זעהר פערשטאַרקט געוואָרען די קאָנטראָל און אָבזערוואַ־ציע איבער די אינטערעסאַנטען, וואָס קומען אין דער געזאַנדשאַפט אַריין, בעזונדערס אויף אַזעלכע, וואָס גיבען זיך אָן אַלס רוסישע עמיגראַנטען און זענען זיך מתיר וועגען ערלויבענישען זיך אומצוקעהרען קיין רוסלאַנד. אויך די איינגאַנג אין דער געזאַנדשאַפט זענען דעריבער ווי געהעריג פערזעהן געוואָרען אַזוי, אַז ס'זאָל שווער זיין אָהן דער נעהעריגער קאָנטראָל זיך אַריינצובעקומען אין דעם בנין פון דער געזאַנדשאַפט און פון דערפען צוריק אַרויס.

פון די רוסישע עמיגראַנטען אין קיינער נישט צוגעלאָזען געוואָרען צום ה' אוליאַנאָוו, אָדער צו אַנדערע הע־כערע בעאַמטע פון דער געזאַנדשאַפט. צוגעלאָזט האָט מען נאָר פּוילישע בירגער, אָדער בירגער פון אַנדערע מלוכות און דאָס נאָר אַזעלכע, וואָס זענען געווען בעקאַנט און מען איז מיט זיי געווען זיכער, אַז זיי טראָגען זיך נישט אַרום מיט קיין שום פער־ברעכערישע כוונות נעגען די סאָוויעטי־שע פערשטעהער אין פּוילען. דער שאַרזשע־ד'אַפער, אוליאַנאָוו, און אַנ־דערע העכערע בעאַמטע זענען לעצ־טענס אַליין נישט געגאַנגען אין גאַס, נאָר תמיד צו דריי צוזאַמען און בע־וואָפענט.

ווי די מיטגלידער פון דער געזאַנד־שאַפט בעהויפּטען, האָבען די פּוי־לישע בלוטיגע געשעהעניש'ען אין דער געזאַנדשאַפט נעטראָגען אַלע סמנים פון אַ פּרואוו צו מאַכען אַ נייעם אַטענטאַט אויף איינעם פון די פער־שטעהער פון דער סאָוויעטישער גע־זאַנדשאַפט. דער פּרוב איז נישט גע־לונגען און דער מאָנאַרכיסט טרייקאָ־וויטש האָט דערפאַר בעצאָהלט מיט זיין לעבען.

זאַל פילהאַרמאָניע, נאַרוטאָוויטשאַ 20

נאָכטראָלען פון די ליבלינגס־געסט אויס אַמעריקע

אננא און היימאַן יאַקובאָוויטש

היינט, מאָנטאַג, ד. 5. סעפט. 9 אַזייגער אָווענד–גרויסע פּאָפּולערע פאָרשטעלונג פון 80 גר. ביז 2,50 זל.

„סוזי ברעך" לעבענס־בילד אין 4 אַקטען מיט געזאַנג און טענץ. –

רעזשיסירט דורך היימאַן יאַקובאָוויטש. די הויפּט־ראָלען: „סוזי"—אננא יאַקובאָוויטש; „מ"ר ערלשטאַם"—היימאַן יאַקובאָוויטש. ספּעציעל דער אין זינגט אננא אַקובאָוויטש נייע לידער און קופּלעטען.

מיטוואָך, דעם 7־טען, 9 אין אָווענד צום לעצטען מאָל: „די גרינע כלה"

ס'נעמען אָנטייל די ניי - אַנגאַזשירטע אַרטיסטען פון ריגא אסתר זעה־קינא און ישראל בירנבוים ווי אויך הרויען: בעזמאַן, מאַכאַראָויסקאַ, פעדערמאַן. מענער: פריצל, אייזענבערג, באַלבערסקי, האַמבורגער, מאַלאַ־ראָווסקי, נייהויז, פּאָלינסקי, צווייליך. מוזיקאַלישע לייטונג: ל. זעלמאַן. אַדמיניסטראַטאָר: א. בעזמאַן. בינענ־לייטער: מאַכאַראָווסקי.

בילעטען אויף אַלע פאָרשטעלונגען צו בעקומען אין קאַסע.

אנאָנס! אין פאָרבערייטונג: פאַלעסטינער ליבע, מאָלי דאָלי.

Dr. med. I. WAJNBERG

Cegielnana 47, tel. 26-02

ווענעריבע קראַנקהייטען, האַוט, האָר ליבגעטנ־גען מאָרק־קראַנקהייטען. בעשטראַהלונגען און קוואַרצלאַמפּע בעהאַנדלונג.

(עמפּ. פון 8—5 נאָכמיטאָג און פון 4—3

דער לעטשעניצע „תמורקא".)

Lekarz dentysta

JÓZEF HALPERN

powrócił

Piotrkowska 88, te. 11-52.

די, וועלכע אָזעוו האָט פּעראַטען.

בעאַרבייטעט פאַר'ן „נייעם פאָלקסבלאַט" לויט פערשידענע מאַטעריאַלען פון ל. בראַנט.

138)

אָזעוו'ס ביטע איז אַזוי אַרום נישט דערגאַנגען צום שדי־רעסאַט, אָבער וועגען אַ פּאָס פאַר'ן געוו. פּערדינסטפולען מיט־אַרבייטער האָט געזאָרגט אויף די נייע לייטונג פון דער אָכראַ־נע. אָזעוו'ן איז אַרויסגעגעבען געוואָרען אַ פאַלשער פּאַס אויפ'ן נאָמען פון אַלעקסאַנדער ניימייער, און אויף דעם פּאַס האָט אָזעוו טאַקע געלעבט פון יאָהר 1910 ביז'ן יאָהר 1915.

די צווייטע פראַגע פאַר אָזעוו'ן איז געווען – די מאַטער־יעלע פראַגע. אָזעוו האָט געהאַט געלד און נישט קיין קליינע סומען. קיין בענויע ציפערען וועגען זיינע קאַפּיטאַלען זענען נישטאָ, אָבער לויט אונדירעקטע אָנווייזונגען קאָן מען זיך מאַ־כען אַ בעגריף וועגען זיין פערמעגען.

אין יאָהר 1908, אין דער ערשטער צייט נאָך דער בע־קאַנטשאַפט מיט פרוי ג. האָט אָזעוו איהר אונטערגעטראָגען אַ רייהע ווערטפולע מתנות: אַ פּאָר אויררינגלעך מיט בריליאַנטען, אַ קאָליע פון פּערל, גאָלדענע רינגלעך מיט טייערע שטיינער א.א.וו. – ס. ה., ווי ס'דערצעהלט פרוי ג., אויף אַ סומע פון אַנ'ערך 50 טויזענד מאַרק (בלויז פאַר די אויררינגלעך אַליין האָט אָזעוו בעצאָהלט 25 טויזענד פראַנק).

אין יאָהר 1909 און אין די שפּעטערדיגע יאָהרען, ווען אָזעוו האָט זיך איבערציינט, אַז זיינע בעציהונגען מיט פרוי ג. זענען פערפעסטיגט געוואָרען, האָט ער כמעט אויפגעהערט אויס־צוגעבען געלד אויף צירונג. ער פלעגט אָפּטער קויפען פון צייט צו צייט אויך אַזעלכע מתנות, אָבער דאָס פלעגט געשעהן פער־העלטנישמעסיג זעלטען. די מתנות, וועלכע אָזעוו מאַכט זיין געליבטער, ווערען מעהר פּראַקטיש: אין זייגע בריף רעדט ער וועגען אַ „גוט סומער'ל", און דערהויפּט – וועגען סאָלידע אַק־ציעס פון זיכערע אונטערנעהמונגען. אויפ'ן נאָמען פון דער פרוי ג. טראָגט אָזעוו אַריין אין אַ באַנק אַקציעס אויף אַ סומע 30 טויזענד מאַרק.

אַ בעדייטענדע סומע האָט אָזעוו אויסגעגעבען אויף דער איינריכטונג פון זיין וואוינונג. ער האָט איינגעקויפט טייערע מעבעל, געשיר (זילבער־סערוויזען) א.ד.גל. אין יאָהר 1903 זע־נען די אַלע זאַכען פערזיכערט געוואָרען אויף אַ סומע פון 20 טויזענד מאַרק, אָבער געקאָסט האָבען זיי בעדייטענד מעהר.

אַרום און אַרום האָט אָזעוו אויסגעגעבען אויף דער פרוי ג. און אויף זיין דירה און איינריכטונג אַנ'ערך 100 טוי־זענד מאַרק. אָבער דאָס איז נישט דער גאַנצער קאַפּיטאַל, וועל־כען אָזעוו האָט געלאָזט אין אומזאָך, אָפּגערעדט פון די גרויסע געלד־סומען, וועלכע ס'האָבען אָזעוו'ן אָפּגעקאָסט די לוסט ריי־זעס אין יאָהר 1909, האָט ער נאָך אַ גאַנץ בעדייטענדען קאַפּי־טאַל רעזערווירט פאַר זיין נייער בעשעפטיגונג – פאַר קאָמער־ציעלע אָפּעראַציעס. נאָך אַרבייטענדיג אין דער אָכראַנע, האָט אָזעוו זיך שטאַרק אינטערעסירט מיט בערזע־אָפּעראַציעס און ער פלעגט שפּילען אויף דער בערזע. ווען צו זיין דינסט אין דער אָכראַנע איז געקומען אַ סוף, האָט זיך אָזעוו ווידער גע־נומען צו דער בערזע.

איינגעזעצט נאָכ'ן דערהאַלטען דעם פּאַס אויפ'ן נאָמען ניימייער האָט אָזעוו אָנגעהויבען צו שפּילען אויף דער בערלי־נער בערזע, כדי דאָרט צו לעגאַליזירען זיין שטעלונג, האָט אָזעוו אין יאָהר 1911 פערערגיסטרירט זיין נאָמען, אַלעקסאַנדער ניימייער, אין אָפיציעלען רעגיסטער פון די בערלינער האַנדעלס־פירמעס און איז אַריינגעטראָטען אַלס מיטגליד אין דער בער־לינער סוחרים־קאָרפּאָראַציע. ער איז געוואָרען אַ שטענדיגער בעזוכער פון דער בערזע און האָט געפיהרט גאַנץ גרויסע גע־שעפטען, שפּעטער, פון כורמע האָט אָזעוו געשריבען, אַז זיין נאָמען – ניימייער – איז בעקאַנט נישט נאָר אויף דער בער־לינער, נאָר אויך אויף דער לאָנדאָנער און ניו־יאָרקער בערזע.

דאָס שפּילען אויף דער בערזע האָט געפאָדערט בעדיי־טענדע מיטלען וועלכע אָזעוו האָט טאַקע אַריינגעלעגט אין געשעפט. אין אָנהויב 1910 האָט אָזעוו געהאַט לאָקירט אין פערשידענע אַקציעס, אויף וועלכע ער האָט דעמאָלט געשפּילט, צו טויזענד מאַרק. אָבער דאָס איז געווען אין טאָמע אָנהויב פון זיין בערזע־טעטיגקייט, ווען ר'האָט נאָך נישט געהאַט לעגאַלי־זירט זיין שטעלונג און ער האָט דעריבער נישט געלאָזט אין גאַנג זיין גאַנצען קאַפּיטאַל. אַז אָזעוו האָט אָפּעריט מיט גרויסע סומען, קאָן מען אורטיילען לויט דעם פאַקט, וואָס אין זומער 1913 האָט פערלוירען אויף בערזע ספּעקולאַציעס 15 טויזענד מאַרק, און דעם פערלוסט האָט ער איבערגעטראָגען גאַנץ לייכט, אַזוי אַז זיין קאָמערציעלע לאַגע איז נישט ערשיטערט געוואָרען.

אַזוי אַרום האָט אָזעוו געלעזט די צוויי הויפּט־פראַגען, וואָס זענען פאַר איהם געשטאַנען: די פּאַס־פראַגע און די פי־נאַנציעלע. אַלס שטענדיג וואוין־אָרט האָט ער נאָך אַ געוויסער וואַקלעניש אויסגעקליבען בערלין. דאָ האָט אָזעוו געמויגען אַנ־אַנשטענדיגע, גרויסע דירה פון 6 צימער מיט אַלע בעקוועמליכ־קייטען, אין אַ גוטען ראַיאָן אין ווילמערסדאָרף אויף דער לואַנ־פּאָלד־שטראַסע נ. 21 עס זענען דערהאַלטען געוואָרען די זאַ־כען, וועלכע זענען איינגעקויפט געוואָרען נאָך אין יאָהר 1908 און וועלכע זענען געווען בעהאַלטען ביי דער מוטער פון פרוי ג., ביידע זאַכען זענען צוגעקויפט געוואָרען, און אָזעוו ניימייער האָט זיך מיט זיין געליבטער בעזעצט אויף פעסט און אויף לאַנג.

(פערטזעצונג קומט)

דער גרויסער לייפּציגער וועלט־יריד

(קאָרעספּאָנדענץ צום „נייעם פאָלקסבלאַט").

די שטאָט לייפּציג האָט ווידער גע־עפענט איהרע טויערן פאַר דעם גרויסען עולם, וואָס איז געקומען אויפ'ן יריד (מעסע), וועלכער ווערט דאָרט פאָרגעהאַלטען צוויי מאָל אין יאָהר, אָנהויב מערץ און סוף אויגוסט.

לויט די אָפיציעלע בעריכטען זענען אין די ערשטע פאַר טעג אָהער אָנגע־קומען בערך הינדערט טויזענד מענשען פון ארבע פינות העולם, וועלכע ווי־לען דאָ איינקויפען די נייעסטע שאַ־פונגען, וואָס די אינדוסטריע פון דער גאַנצער וועלט ברענגט אַרויס.

ווער ס'איז נאָך נישט געווען אויף אַט דעם גרעסטען יריד פון דער גאַנ־צער וועלט, דער קען זיך נישט מאַכען קיין בעגריף, וואָס דאָס בעדייט איי־גענטליך.

דער גאַנצער יריד קאָנצענטרירט זיך אַרום די גאַסען, וואו עס שטעהען די גרויסע זעכציג פּאַלאַצען, וועלכע זענען אַ גאַנץ יאָהר צוגעמאַכט און בלויז אַלע זעקס חדשים – צו יעדען יריד – עפע־נען זיי זיך, פילען זיך אָן מיט מוסטע־רען און ציהען צו טויזענטער קונים.

דער יריד טיילט זיך אין צוויי חלקים: די גרויסע אַלגעמיינע מעסע, וועלכע ווערט פאָרגעהאַלטען אין אַט די הייזער, וואָס געפינען זיך אין שטאָט גופא, און די טעכנישע מעסע, אויף וועלכער ס'ווע־רען אויסגעשטעלט טעכנישע ענינים, מאַשינען און אויך בעדאַרפס־אַרטיקעל, ווי לעדער, שיך וכדומה, אַט די מעסע ווערט פאָרגעהאַלטען אין ריזיגע האַלען, וואָס געפינען זיך אויף יענעם היסטאָ־רישען פּלאַץ אויף וועלכען נאַפּאָלעאָן האָט אין יאָהר 1813 געפיה־ט זיינע שלאַכטען.

ס'איז כדאי אַביסעל אַ בליק צו מאַ־כען אויף אַט דעם געטומעל און זיך צו מאַכען אַ שטיקעל בילד פון אַט דעם רעש, וואָס קומט דאָ פאָר.

די שטאָט לייפּציג האָט בערך אַ האַלבען מיליאָן איינוואוינער. דערונטער עטליכע טויזענד יודען מיט אַ גאַנץ שיינעם יודישען קהילה לעבען.

און אַט די איינוואוינער פאַרלאָזען זייערע וואוינונגען, פאָהרען אַוועק אין די אַרומיגע מקומות אָדער פאַרשטופּען זיך אין קאַמערלעך, בכדי זייערע וואוי־נונגען פריי צו מאַכען און צו פאַרדינ־גען פאַר די פרעמדע, וואָס קומען צום יריד.

דער לייפּציגער יריד עקזיסטירט שוין בערך אַכט הונדערט יאָהר און איז היינט אַנ'עפענטליך אַמט, וואָס איז געגרינדעט געוואָרען פון דער דייטשער רעגירונג, פון דער שטאָט לייפּציג און פון פאַרטרעטער פון די אויסשטעלער און איינקויפער גופא.

אַט די אַלע שותפים פ'הרען דאָס מעסע־אַמט, וועלכעס האָט אויף דער גאַנצער וועלט הונדערטער פאַרטרעטער, וואָס טראַכטען דעם לייפּציגער יריד בעקאַנט צו מאַכען צווישען אַלע סוחרים.

ס'איז אינטערעסאַנט, אַז נישט יעדער פאַבריקאַנט איז ראוי צו זיין אויסשטע־לער אויף דער לייפּציגער מעסע. וויל דאָרט עמיץ אויסשטעלען זיינע סחורות, וועלכע ער פּראָדוצירט, אַזוי מוז זיך ערשט דער פאַרטרעטער פון'ם מעסע־אַמט ערקונדיגען, אויב דער פאַבריקאַנט איז מעסע־פעהיג, דאָס הייסט, אויב ער איז בכח צו פאַרקויפען זיינע אַרטיקלען אין הורט אָדער וויל ער בלויז פאַרקויפען לאחרים, וואָס איז אין לייפּציג שטרענג פאַרבאָטען. ווייטער ווערט נאָכגעפרעגט, אויב ער וועט קענען ליפערן צו די בעדינגונגען, צו וועלכע ער וועט פאַרקויפען אויפ'ן לייפּציגער יריד.

אויב ער ווערט צוגעלאָזט צו דער מעסע, ווערט ער צוגעטיילט צו דעם מעס־הויז, וואו די זעלבע אָדער ענ־ליכע סחורות זענען שוין פאַרהאַנען.

אויף דער מעסע איז עס איינגע־פיהרט, אַז כמעט יעדע בראַנשע ווערט אויסגעשטעלט אין אַנ'אייגען הויז, בכדי דער סוחר פון דער דאָזיגער בראַנשע זאָל קענען תיכף געפינען יענע אַרטיק־לען, וואָס ער זוכט, און נישט מוזען פאַרלירען אומזיסט צייט ביים אַרומזו־כען די אַרטיקלען, וואָס איהם אינטע־רעסירט.

די מעסע־הייזער געהערען צו פאַר־שידענע געזעלשאַפטען, וועלכע פאַר־דינגען פלעצער לויט דעם טאַריף, וועלכען ס'בעשליסט דער פעראיין פון די מעסע־בעזוכער.

לענדער מיט גרעסערע אינדוסטריען האָבען חוץ לזה אין לייפּציג אייגענע נאַציאָנאַלע מעסע־הייזער, וואו ס'ווע־רען אויסגעשטעלט דאָס רוב אַרטיקלען פונ'ם דאָזיגען לאַנד. אַזוי איז דאָ פאַרהאַנען אַנ'אייגען מעס־הויז פאַר עסטרייך, טשעכאָסלאָוואַקיי, רוסלאַנד, שווייץ. אייגענע גרעסערע אויסשטע־לונגען מאַכט ענגלאַנד, אַרגענטינע, איטאַליע, גריכענלאַנד, יוגאָסלאַוויע און אויך אַנדערע מדינות.

מ'קען נישט לייקענען, אַז אַ גרוי־סער טייל סוחרים, וואָס קומען צו דער מעסע קיין לייפּציג, זענען יודען. ביי דער לעצטער מעסע זענען געווען מעהר ווי זעכציג טויזענד יודישע סוחרים און אויך איצט רעכענט מען, אַז פופ־ציג פּראָצענט פון אַלע מעסע־בעזוכער זענען יודען.

פון פּוילען אַליין, וואו עס הערשט אַ ווירטשאַפטליכע מלחמה מיט דייטש־לאַנד, זענען געקומען בערך צוויי טוי־זענד סוחרים, כאָטש ס'איז אַזוי שווער צו בעקומען אַ פּאַס און כאָטש די פּע־סער זענען נישט ביליג.

צווישען די סוחרים, וואָס זענען דאָס מאָל געקומען צום יריד, איז אויך צום ערשטען מאָל פאַרהאַן אַ גרויסע צאָהל פון יודישע סוחרים פון ארץ־ישראל און די אַרומיגע מדינות.

וויל מען זיך מאַכען אַ בעגריף פון דער אינדוסטריע פון אַ לאַנד, פון זיין עקספּאָרט־מעגליכקייט, אַזוי איז עס נויטיג אַ בליק צו וואַרפען אויף יענע סחורות, וואָס די פאַרשידענע פעלקער שטעלען אויס, וואָס זיי ווילען מיט אַלע פּוחות אָפּזעצען, און מיט וועלכע אַרטיקלען זיי ווילען עראָבערן דעם גרויסען אינטערנאַציאָנאַלען וועלט־מאַרק.

נאָר וועגען דעם אין מיין צווייטען אַרטיקעל.

ז. האַבער.

Dr. med. H. LUBICZ
צענעלניאַנאַ 43, טעל. 41-82
ספּעציאַליסט פאַר אויער, [illegible]
נערווען־שוואַכע קראַנקהייטען.
מיט [illegible] (אַקר־אויזגאַל)
עמפּ אָן פון 8—10 און פון 5—5 אָוונד.

Dr. med. R. Bornstein
אינערליכע און נערווען־קראַנקהייטען
טראַוגוטאַ (קרוטקאַ) 9, טעל. 23-06
נעהמט אָן פון 7–8 אָוו. 888

שאַטען פון די האַבסבורגער

(ענדע פון 3-טען זייט).

פויערים און פויערטעס, כדי איהם צו זעהן און צו הערען. אין דער פּאַכטש־תנא האָבען זיך פאַרזאַמעלט פאַר זיין הויז הונדערטער פויערים מענשען. דער אַלטער איז אַרויסגעקומען צום עולם און געהאַלטען פאַר איהם אַ קורצע רעדע.

דאָס האָט שטאַרק בעאונרוהיגט די אָפיציעלע היטערס פון דעם געזעץ און פון דער עפענטליכער אָרדנונג. זיי האָ־בען זיך מישב געווען און אָוועקגעפירט דעם פאַרוואָרלאָזטען גרייז אין דעם בודאַפּעשטער משוגעים־אַנשטאַלט. דאָ האָט געדאַרפט ווערען פעסטגעשטעלט, צי איז דער אַלטער גייסטיג־קראַנק, צי אַ פשוט'ער שווינדעל.

דער אָרט־שטוהל־ריכטער האָט מיט־געטיילט דעם משוגעים־אַנשטאַלט, אַז דער אַלטער מיידט אויס צו ענטפערען אויף די פראַגען וועגען זיין לעבען. ער בעט אויך, נישט צו דערמאָנען איהם אָן אַלע זאַכען, וועלכע זענען זעהר טרויעריג. ער האָט זאָגט ער, מיט אַ סך יאָה־רען צוריק אַ שבועה געטאָן צו דעם איינציג לעבעדיגען גאָט, וועלכע ענט־האַלט אַ גרויסען סוד, און ער וויל דעם סוד מיטנעהמען מיט זיך אין קבר אַריין. ער צילט נישט אויף דעם אונ־גאַרישען קעניגס־טראָן און וויל איהם נישט בעזיצען. זאָל זיך דאָס מאַדיאַרי־שע פאָלק אויסקלייבען פאַר אַ קעניג אַ יוד צי אַ ציגיינער, עס וועט שוין זעהן וואָס עס וועט זיך טוען. מען גלויבט אַז אין אונגאַרען בעוועלטיגט אַנ'אונ־גאַרישע רעגירונג, דאָס איז אָבער אַ טעות: עס רעגירען דאָ די ראָטשילדס, נאָר אונטער אַ מאַסקע...

אין אויך דעם משוגעים־אַנשטאַלט האָט ער גאָרנישט געוואָלט דערצעהלען וועגען זיין אָפּשטאַמונג און זיין יוגענד. ער האָט נאָר בעהויפּטעט, אַז ער האָט גוט געלעבט מיט דעם עלטערען ערצ־הערצאָג יאָזעף, מיט זעהר אַלאַנגע צייט צוריק האָט ער געמוזט – נישט וועלענדיג זאָגען פאַרוואָס – פאַרלאָזען דאָס לאַנד. ער איז אַוועק קיין אַזיע און האָט געלעבט אַכצעהן יאָהר אין באַקו.

אויף דער פראַגע, צי ער איז גע־ווען אַ סאָלדאַט, האָט ער געענטפערט: „איך בין שוין אויפגעווען אין מזרח, אין מערב, אין צפון און אין דרום. לאָמיר ליבער נישט רעדען דערפון. אין ברעסט־ליטאָווסק האָב איך אינאיינעם מיט אַנדערע צוויי בעשלאָסען דעם פריידענס־אָפּמאַך".

האָט מען דערמאָנט פראַנץ יאָזעפ'ס נאָמען, האָט ער געזאָגט, אַז דער דאָזיגער קייזער איז געווען אַ שלעכטער מענש מיט אַ פינסטערער נשמה. ער האָט דערצעהלט, ווי אַזוי ער האָט גע־טרויערט נאָך דער אַלמנה פון דעם ערצהערצאָג יאָזעף, וועגען קרוינפּרינץ רודאָלף האָט ער בעהויפּטעט, אַז אין דער ווינער קאַפּוצינער קירך ליגט אַנ־שטאָט רודאָלפ'ן אַ וואַקסענע פיגור.

די דאָקטוירים אינ'ם אַנשטאַלט האָ־בען דעם מיסטעריעזען אַלטען ערקלערט פאַר משוגע. פונדעסטוועגען זענען שוין דעם נעכטען טאָג געקומען די לאַיש־שמיזשער איינוואוינער אין אַ גרויסער צאָהל, צווישען זיי ווידער אַ גרויסע דעפּוטאַציע אונטער דער אָנפיהרונג פון דער דערמאָנטער מיסיאָנס־שוועס־טער אילאָנאַ. די פאַרהאַנדלונגען מיט די דאָזיגע מענשען האָבען אַרויסגע־וויזען בולט, אַז זיי זענען אַלע פאַנאַטישע חסידים פון דעם אַלטען, ספּעציעל די שוועסטער אילאָנאַ און נאָך אַנ'אויבערקעלנער, וועלכער גיט זיך אויס אַלס אַמאָליגער קאַמערדינער פון ערצהערצאָג יאָזעף. דער דאָזיגער קעלנער דערצעהלט, אַז אַ טאָג נאָך רודאָלפ'ס לויה האָט ער אַליין געהערט, ווי דער אַלטער ערצהערצאָג יאָזעף האָט געזאָגט: „וואָלט איך געווען גע־וואוסט פריהער וואָס איך וועל זעהן, וואָלט איך איבערהויפּט נישט געווען געפאָהרען צו דער בעגרעבעניש. איך האָב געזעהן אַ הויכען קאַטאַפאַלק און אויף איהם איז געלעגען רודאָלף – אָבער פון וואַקס". דער דאָזיגער אויבער־קעלנער איז יעדען טאָג געקומען אין דעם משוגעים־אַנשטאַלט בעזוכען דעם אַלטען מאַן, האָט איהם געבראַכט דעם מיטאָג און זיך בעצויגען צו איהם מיט אַ יראת הכבוד ווי צו אַ הערשער.

שפּעטער האָבען די בעזוכער אָנגע־הויבען בעלעסטיגען דעם אַנשטאַלט. עס איז אויך אָנגעקומען צו דער פאַר־וואַלטונג פון דעם אַנשטאַלט אַ שריפט־ליכע ווענדונג מיט אַ סך אונטערשריפ־טען, ער זאָל דעם אַלטען אַרויסלאָזען. כדי פון דעם אַלטען פטור צו ווערען האָט מען דעם אַלטען אַריבערגעפיהרט פון בודאַפּעשט אין ערלויער משוגעים־אַנשטאַלט.

מ. ש.

רעדאַקציאָנס־קאָלעגיום:
מ. בראָדערזאָהן, ל. בראַנט,
ה. י. ברוסטאָווסקי, ב. זינגער
פעראַנטוואָרטל. רעד.: ח. קויפמאַן
אַרויסגעבער: פערלאַג „נייער פאָלקסבלאַט", פּראָדוציר־קאָאָפּעראַטיוו מיט פאַי־האַפטונג.

אין פלאַמען פון ליבע און האַס

(ראָמאַן). (102

– זייט פונדעסטוועגען נישט פאַרצווייפעלט – האָט זיך קורלאַנד אָנגערופען – אפשר וועט מיר נאָך געלינגען צו ברענ־גען עפּיס אַ ישועה.

– ווי פאַרשטעהט איהר עס?

– כאַפּט מיר נישט ביי ווערטער. איך ברענג נאָך דער־ווייל נישט קיין שום גוטע ניעס. איך לאָז בלויז דערווייל אַר־בייטען מיין קאָפּ, און ווען ס'איז נויטיג קאָן מיר בייהילפיג זיין מיין האַנד. איך האָב אָבער מעהר צוטרוי צום קאָפּ, ווי צו דער האַנד! נו... און איצט, אַז מיר קאָנען זיך שוין אַ ביסעל, טאָ לאָמיר אַ ביסעל אַ שמועס טאָן אָפען!

זאָגענדיג דאָס האָט קורלאַנד צוגערוקט זיין שטוהל צו יהודית'ס מאַנטעל געגען פייער, און וואַרעמענדיג זיך די הענד האָט ער געזאָגט:

– צום טייוועל! דאָ איז דאָך אַ מחיה־וואַרעם! עפּיס גאָר נישט, ווי אין מיין נאָרע...

– פריילין אידאַ! – האָט ער זיך געווענדעט צו יהודית'ן – צי וועט איהר דערלויבען צו שטעלען אייך אייניגע פראַגען? ס'איז דאָך דער פּראָסטער און פּראַקטישסטער מיטעל צו אויפ־קלעהרען דעם ענין. איך וועל אייך נאָר בעטען, איהר זאָלט זיין אָפענהערציג!

– ביטע, פרעגט. איך וועל גאָר נישט פערטייען פאַר אייך!

– טאַקי גאָרנישט!

– איך פאַרזיכער אייך!

– גלוק... צי האָט איהר אין דער'אמת'ן ליב קאַרל דריי־וויצען?

יהודית'ס פנים האָט בעדעקט אַ געדיכטע רויטקייט.

זי האָט זיך טריקען, קורץ און נערוועז פונאַנדערגעלאַכט.

– איהר דאַרפט שוין מיר נישט ענטפערען! – האָט קור־לאַנד איבערגעריסען איהר געלעכטער – ס'איז אַ־אַעריג. הייסט עס, אַז איהר האָסט איהם?

– יאָ, איך האָס איהם, וואָס האָסען הייסט... מיט דער גאַנ־צער נשמה האָס איך איהם. איך האָב צו איהם צוויי געפיהלען: שנאה און עקעל... און... ווי קאָן עס אַ מענשען, וואָס ווייסט דעם אמת, איינפאַלען אַזאַ געדאַנק אין קאָפּ, אַז איך האָב ליב אַ מערדער?

– מיר איז עס נישט איינגעפאַלען, און מיר וואָלט עס קיינמאָל נישט געקאָנט איינפאַלען!

– איך דאַנק אייך, מיין הער! יאָ, איך האָס איהם, ווייל דער דאָזיגער מענש פערמאָגט אַנ'אויסטערלישע חוצפה און אַ פאַראַכטונג צו אַלדאָס הייליגע אין מענשען... איך האָס איהם דערפאַר, ווייל בעגעהענדיג אַ מאָרד־טאַט, ליידט ער נישט, האָט נישט קיין חרטה, דאָס געוויסען פייניגט איהם נישט... ער שרעקט מיך... איך האָב געהאַט די האָפנונג, אַז איך וועל מיט איהם קענען קעמפען. איך בין שוין אָבער מיעזיגט... דער עקעל ווערט אַלץ איבער... איך וואָלט דאָך געמוזט זיין אַ הייליגע, כדי ווייטער צו קענען קעמפען. איך בין אָבער נישט מעהר, ווי אַ געוועהנליכע פרוי!

קורלאַנד האָט זיך אויפמערקזאַם צוגעהערט צו איהרע רייד.

– איהר האָסט איהם – האָט ער זיך אָנגערופען – איך פאַרשטעה עס. ער אייך האָט אָבער ליב!

– ליידענשאַפטליך!

– דאָס וועט זיין אונזער קראַפט. דער דאָזיגער מענש האָט אַלעמאָל אַ האַרץ, און דאָס וועט זיין זיין שוואַכקייט.

– אַזוי האָב איך אויך געמיינט, ווי איהר שטעלט זיך עס פאָר... אָבער ניין! ער וועט ליבערשט צושטעכען זיין האַרץ, צוברעכען עס – איידער זיך מודה זיין אין דעם פאַרברעכען, וואָס ער איז בעגאַנגען.

– דאָס וועלען מיר נאָך זעהן! מיר'ן זעהן... די ליבע האָט ליב צו מאַכען שפּיצלעך...

קורלאַנד האָט אַ שמייכעל געטאָן, און ווייטער גערעדט:

– און איצט וועל איך אייך בעטען, איהר זאָלט אַזוי גוט זיין מיר אויפקלעהרען, וואָס פאַר אַ ציל האָט איהר פאַרפאָלגט, מיט'ן אַריינגעהן אין דריי־וויצ'עס הויז, און האַלטענדיג איהם ביי דער דעה, אַז איהר האָט זיך געגענזייטיג ליב?

– איך האָב איהם געוואָלט צווינגען, ער זאָל זיך מודה זיין.

– אויף וואָס פאַר אַנ'אופן?

– איך ווייס בנאמנות נישט... איך האָב געהאָפט אויף עפּעס אַ צופאַל!

– פאַרוואָס זשע האָט איהר זיך אָפּגעזאָגט פון דער כונה?

– איך האָב דאָך שוין דערקלערט אייך: מחמת עקעל...

– צי האָט איהר דעם דאָזיגען עקעל ווען נישט איז אַרויסגעוויזען פאַר איהם?

– ניין.

– איז מיט וואָס פאַר אַנ'אויסרייד האָט איהר פאַרלאָזט די פאַבריק?

– די אַלטע פרוי דרייוויץ איז געשטאָרבען...

– אַך, יאָ. מיט איין וואָרט, איהר האָט נישט איבערגע־ריסען מיט איהם.

– ניין. נאָך נישט.

– און איהם פעהלט גאָר נישט אין, וואָס איהר טראָגט וועגען איהם?

– איך בין זיכער אין דעם.

– קומט ער דאָ אַהער צו אייך?

– ער איז איין מאָל געווען.

– און וועט נאָך קומען?

– זעהר אָפט!

– איך בין זיך משער, אַז ער איז נישט חושד, אַז איהר ווייסט פון זיין שייכות צו דעם לעווענטאַל־מאָרד?

– איך האָב עטליכע מאָל בעמערקט, אַז איהם זענען גע־בוירען געוואָרען געוויסע פאַרדאַכטען. מיר דוכט זיך אָבער, אַז איך האָב זיי פון איהם דערווייטערט.

– אפשר וועט איהר מיר שוין אויך דערצעהלען, ביי וואָס'ערע אומשטענדען דאָס איז געווען?

(פאָרטזעצונג קומט)

Dr. med.
BRAUN
פאלודניאווא 23
טעלעפאן 40-26
צוריקגעקערט.
ספעציעל-ארצט פאר הויט און וועגעריש קראנקהייטן און מענער - שוואכע.
באהאנדלונג מיט קווארץ-ליכט (האר-אויספאל).
נעמט אן פון 9—11 פריה און פון 5 — 8 אוונט.

Dr. H. WOŁKOWYSKI
צוריקגעקערט.
זאכאדניא 57 (צעגעלנ. 19)
טעלעפאן 37-70.
ספעציעל-ארצט פאר הויט-און וועגערישע קראנקהייטן, מענער-שוואכע, באהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.
נעהמט אן פון 4—8 אין אווענד. פאר פרויען פון 4—5 אין א ספעציעלען ווארטע-זאל. 603

א
רעסל-שער
110 צענטימעטער בריים און גוטען צושטאנד צו פערקויפען. צו ערפרעגן זאוואדזקא 36, אין דער קאיעטען - פאבריק.

ס'ווערט געזוכט
צו ווערקסלען א צימער מיט א קיך אויף דער גאוויא-טירסקא אויף א צימער מיט א קיך אויף דער זעלבער גאס. אדער אין די נעבען גאסען. אפערטען אונטער "T". אין אדמינ. מעקלערס באוואונשן 757

אלערנייונגע
צו גאלד-ארבייט, קאן זיך מעלדען צו וואזא, דזיעלנא 1 758

2 מעבלירטע
צימערן
עווענטועל נישט מעבלירט ווערען פון זאפארט בעזוכט פאר א פאמיליע פון 3 פערזאן. צו מעלדען זא-וואדזקא 49, ביי לצווין.

Dr. med.
M. Kerszner
קינדער קראנקהייטען.
זיעלאנא 16 טעל. 51-96
נעמט אן פון 3 — 4 און פון 6—7. אין דער לעטשניצע ברושעזשינער 11 פון 9—12 מיטאג און פון 4—5 נאכמיטאג.

דר. מעד.
HENRYK KRYSZEK
אינערע ספעצ. הארץ-קראנקהייטן
צוריקגעקערט.
אל. I מאי 3, טעל. 927
עמפפאנגט טעגליך פון 3 - 6.

אנאנסעז
אין
„נפאלקסבלאט“
האבען דעם
גרעסטען ערפאלג.

„לעטשניצע“ פון דאקטוירים ספעציאליסטען
און פרצטליך-רענטגענישער קאבינעט
זגיערסקא 17, טעל. 16-33.

ד״ר ראהאוויטשי	נאז. האלז, אויערן קר.	11-10 2-3 $5^1/_2-6^1/_2$
ד״ר רושאנער	הויט-און געשלעכט-קר.	11-10 1-1
ד״ר גאלדשטיין-פאראד	אויגען-קראנקהייטן	2-1
ד״ר יוסטמאן	נערווען-קראנקהייטן	2–12
ד״ר ראזענצווייג	קינדער-קראנקהייטן	12-10 5-6
ד״ר פאפירני	פרויען-און געבורטס-הילף	$1-11^1/_2$ 6-5
ד״ר קאנטאר	אינערלישע-קראנקהייטן	5 4 און 2-1
ד״ר ווינבערג	...הארץ לונגען-קר.	1-11 $7-5^1/_2$
ד״ר כהנסער	רענטגען	12–2 6-4
א. בראנסטשיק	צאהן-ארצט	7–3
נ. ראזען	צאהן-ארצט	2–9

צאהן-פאנדרוהילונג, פלאמבירונגען, קראנען, פראטעזן, א. א. וו. ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען
רענטגען-אינסטיטוט
אילונג פון הויט-קראנקהייטן פון קאפ (פארך) מיט רענטגענשטראהלען, פאר בעשטראהלונג און דורכלייכטונגען, קווארץ-לאמפע, דיאטערמיע, לעקטריזאציע, אלע מעגליכע אנאליזען. א קורס פאר שפאבליר.
אנמעלדונגען בעגעגען שארלאך (שקארלאטין) פון 4—5 נאכמ.
די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג.
הייזיט אין ד״ר שטאט.

מיר קויפן און פערקויף
מעבעל
שלאפצימערן, עסצימערן, גאליאטוש, טישלען, בייטשיבען, גארדעראבען, סאמעלן א. ז. וו. און צאהל די העכסטע פרייזן
א. ווייצמאן נארוטאוויטש 19
(דזיעלנא)
פון מעבעל-געוועלב, (פארטס-וואוינוגג שווקאווסקע 29)
ביי מיר איז שטענדיג דא גרויס. נעניצטע מעבעל און גוטען צושטאנד צו פערקויפען. 1338

שפארט געלד!
פון אלטע בינדעס און קראוואטען ווערט איבער-געמאכט אויף נייע שלייפלעך און קראוואטען.
ווי אויך פערשידענע בינדעס צו ווענדען, און אויך פון נייע שטאפען צו ביליגע פרייזען. ביי
הערשקאוויטש, וואלבארסקא 31.

אכטונג, אנגעשטעלטע פון דער קאנפעקציע-בראנזשע!
היינט, מאנטאג, דעם 5 סעפטעמבער ד. י., 8 30 א זייגער אין אווענד קומט פאר אין לאקאל פון פראפ. האנדעלס און ביורא-אנגעשטעלטען-פערבאנד אין לאדז, (אלגע קאשטשושקי 21)
די אלגעמיינע פערזאמלונג
פון דער סעקציע פון די אנגעשטעלטע פון דער קאנפעקציע-בראנזשע.
אויף דער טאג-ארדנונג ארגאניזאציאנס-און לוין פראגען.
די פערוואלטונג. 751

8-kl. Gimnazjum Żeńskie
MARJI HOCHSTEINOWEJ
Wólczańska 23, telefon 14-27.
מיט פולע רעכט פון רעגירונגס-שולען
(קאטעגאריע A)
די לעקציעס הויבען זיך אן דעם 1-טען סעפטעמבער.
די קאנצעלאריע איז אפען פון 10 ביז 2 און פון 4 ביז 7 אווענד.
ביים גימנאזיום א „קינדער-היים“ סיסטעם פראפ. מאנטעסאריע. 613

א קונסט-פאטאגראפיע
איז א צירונג אין יעדען הויז!
אין מיין איבעראל בעוואוסטען קונסטפאטאגראפישען אטעליער, ווערען אויסגעפערטיגט אלערליי אויפנאהמען אויף פאסטקארטען, פארטרע-טען, סאלאן-בילדער א. ז. וו. לויט דער לעצטער טעכניק פון ליכט און שאטען; לויט וואונש א גרויסער אויסוואהל פון די נייעסטע אמע-ריקאנער זיידען-קארטען. ס'ווערען אויך געמאכט אויפנאמען פאר געזעלשאפטען (ארנאמענטען). אויפ'ן פערלאנג אויך אויסער'ן אטעליער. צוגענגליכע פרייזען. גרעסטע אנערקענונג פון א רייהע לאדזער פער-זענליכקייטען פאר די שעהנע און זארגפעלטיגע אויספיהרונגען.
מיט אכטונג קינסט-פאטאגראפישער אטעליער
„PARISIEN“, wł. H. SROKA, Łódź, Brzezińska 69
צופאהר מיט'ן טראמוואי נ' 1. צופאהר מיט'ן טראמוואי נ' 1

פארט איבעראל
נאר פאטענטירטע
פעלד-בעטען
פראדוקטען פון דער פאבריק-מארקע
PALMA-PATENT
פאר חעלכע מיר גאראנטירען.
אויך שטענדיג אויף לאגער און א ריזיגע אויסוואהל ניקעל-בעטען, קינדער-בעטען, שטרויזאקען, קינדער-וועגעלעך, שטעקעלעך און נאבעלשטיין מאטראצען.
ביליגסטע פרייזען! רעעלסטע באדינונגען! ביליגסטע פרייזען!
לאדז, פולנאצנא 24.

שטיהל געבעטע
פערשידענע פאסענער פון גאבעלין, ווי אויך גוט לעדער און פראקא-צערעמע שטעהס אויף לאגער אין א גרויסען אויסוואהל
ווי אויך
טאפעציר-געגענשטענדע
קאנעטהעם די נייעסטע פאסענער, מאטראצען אין 3 גא-טונגען. אויך בעקומט מען ביי מיר סאלאן-גארניטורען, אויף זייער-פאטעליהעם, ווי אויך גאבראלקעס, קאווע-טישלעך, רונדע טישלעך, פעלד-בעטען מיט ספרענזשינעס, אויך שטיהל צום פאלסטערן פאר טאפעצירער פערשידענע פאסענער פון בעסטען אויסגעארבייטען האלץ
בעקומט איהר — נאר ביי —
ג. לעווקאוויטש, פולנאצנא 5

Dr. med
G. GERSZTAJN
צוריקגעקערט
ספעציאל - ארצט פאר אויגען-קראנקהייטען
Traugutta 12 (קרוטקא)
נעמט אן פון 12^{30} ביז 2, פאר אונבעמיטעלטע פון 7 ביז 8 אוו.

LEKARZ-DENTYSTA–צאהן-ארצט
M. KARABANOW
זאכאדניא 31 (אין הויף) טעלעפאן 59-09
היילט, פלאמבירט ציהט ציהן גאנץ אהן שמערצען, קינסטליכע ציהן אהנע גומען און רעפערטורען חערען שנעל און ביליג אויסגעפערטיגט.
נעהמט אן פון 9 פריה ביז 8 אין אוועגד. 1195
לעטשניצע פרייזען. בעראטונג אומזאנסט.

צאהן-ארצט
י. לעוו
צינגעל-שטר. 36, טעלעפאן 37-44
צוריקגעקערט.

צאהן-ארצט LEKARZ-DENTYSTA
St. GELBERG
זאכאדניא 15, טעל. 31-08
פולט גאנץ פערגאלדענע ציהן און מויל-קראנקהייטען, צאהן-ציהונג אהן שמערצען, היילט מיט ליכט-בעשטראהלונג, ספעציעלער לאבאראטאריום פון קינסטליכע ציהן. נעמט אן פון 9—12 שבתים און פון 3—7 אוונט. ביליגע פרייזען. 1481

דאנטיסט און צאהנטעכניק
י. ביטענסקי
5 קאנסטאנטינער 5
נעמט אן אלע טאג פון 9 פריה ביז 8 אווענד.
ביליגע פרייזען. ... פון ...

מאסאזש-און הייל-גימנאסטיק-שולע און קאבינעט
פון דר. מעד. **ב. שמירגעלד**
צעגעלניאנא 6, טעל. 51-89
ריקגראט-פערקרימונגען, פאראליזען, נערווען-שמערצען, ...
... ארטריטיזם, שטוהל-פערשטאפונג, גינעקאלאגישע מאסאזשען, באהאנדלונג פון פיזיש שוואכע קינדער (גרופען). נאך דעם ענ-דיגען די שולע, ווערט ארויסגעגעבען א צייגניס.
עמפפאנג פון 3 ביז 5.

תקעו בחודש שופר
בכסה ליום חגינו
כי חוק לישראל הוא משפט...
זאל מען זיך ווענדען גלייך אין ביורא
17 פעטריקאווער 17
2-טען הויף, פארטער, דערגאנג זאכאדניא 53, וואו מ'מאכט ערלעדיגט און געשריבען אלערליי ביטעס לויט'ן אנטראג. קלאוזולעס, זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעדט און פוילען, אפעלאציעס, אפאזיציעס, אדוואלאניעס, רעקורסען, וועגען פעטער און קאמיסאריאט-רושאנדע, ביטעס וועגען דירה און מוזשעסטער ראזיעסטשע און אין אלע פאליציי-בעצירקען, שותפות-אקטען, סטאטוטען, אקטען אינטערציזיעס, אקטען דעראוויניעס, קארנע ספראוועס, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפראכען.
עצות וועגען מיליטער-ענינים
ווערט ערטיילט דורך א מיליטערישען ספעציאליסט פון 4-7 אוו.
רעכטס-קאנסולענט י. מאנעלא
פעטריקאווער 17, זאכאדניא 53
שנעל, רעעל און ביליג!

פאר צוויי אנשטענדיגע יונגע-לייט
אנ'ארט צו שלאפען
צו ערפאהרען ביי מיעדזינסקי, פשעיאזד 86. 760

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען
בזשעזשינער 11, טעל. 37-63
אפען פון 9 פריה ביז 7 אווענד

ד״ר וואלינסקי	נאז, האלז, אויערן-קר.	4—3
ד״ר קערשנער	קינדער-קראנקהייטען	$12-9^1/_2$ 5-4
ד״ר שיפמאן	אינערליכע קראנקה.	1–11
ד״ר לוביטש	הויט-און געשלעכט קר.	2–12
ד״ר שמירגעלד	נערווען און ... קר.	3–1
ד״ר גאלדבלאט	אויגען-קראנקהייטען	1–12.30
ד״ר עליאסבערג	כירורגישע קראנקה.	– 1
ד״ר בערמאן	פרויען און געבורטס-הילף	4–3

ספעציעל-טערפיע, שפר. ...-שטעלונג, ... ה. ז. וו. ... קינסטליכע, ... ליכט-בעשטראהלונג ... מאסאזשען, עלעקטריזאציע, ... אויך ... — ... אין ... — און לאבאראטאריום ... אנאליזען, ... פלעגעס און בלוט. 3320
אימפונגען נעגען שקארלאטין.
ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען א רענטגענאלאגישער קאבינעט
עס געהערען און:

ד״ר זילבערשטיין	צאהן-ארצט	2—10 ...
ד״ר ...	צאהן-ארצט	7—3

קינסטליכע ציהן, קראנען, ... א. ז. וו.
די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג.

אנאנסען-פרייזען:
... גראשען, ... 25 גראשען, אין טעקסט 40 גר., ... 60 גראשען, נאך'ן טעקסט 10 גראשען, ... 15 גראשען. — פאר ... 100 פראצענט טייערער. ... דער ... 60 פראצענט טייערער.

אבאנעמענטס-פרייזען:
אין לאדז: א חודש — 5 זלאטעס, — אויף דער פראווינץ: א חודש — 6 זלאטעס, ... 50 ... — ...

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat“, spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. ...
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat“, Piotrkowska 21.